

MAGYAR LAPOK

X. évfolyam, 89 (2651) szám

KERESZTÉNY POLITIKAI NAPILAP

Nagyvárad, — 1941 április 19

Bolgár katonaság vonult be Üszkübbe

Ma kezdték meg a bolgár csapatok a volt Jugoszláviában kijelölt területek megszállását. — Péter szerb király és Szimovics tábornok Athénbe menekült.

Ehagyják Törökországot a brit állampolgárok

Szófiából jelentik: (NTI) Üszküb központtal macedon bizottság alakult, amely magában foglalja a helybeli bolgár és legkiválóbb képviselőit. Egy bolgár század érkezett előszepatként. A lakosság nagy lelkesedéssel fogadta a bolgár katonákat.

Szófiából jelentik: (NTI) Itteni értesülés szerint az első bolgár csapatok ma lélik át a volt görög-tráciai és jugoszláv-macedoniai határt, hogy a kijelölt területeket megszállják. Az erről szóló hivatalos közlönyben a bolgár lakosság feszült figyelmével várja.

Amszterdamból jelentik: (NTI) A londoni rádió jelentése szerint Péter jugoszláv király Athénben tartózkodik.

Rómából jelentik: (MTI) A Giornale d'Italia ankarai jelentése szerint Szimovics volt jugoszláv miniszterelnök Athénbe menekült.

Esti Újság jelentései Berlinből: Berlini közlés szerint a szerb oszabonlás és a szerb hadjárat kuszabon álló befejezése után semmiféle körülményes között sem lesz szünet. Azok a hadjáratok, amelyek most folynak a Balkánon szoros összefüggésben vannak az azal a hadjáratokkal, amely az angol szigetek ellen folyik. A Földközi tengeren és környékén a tengelyhatalmak már rendkívül nagy előnyöket szereztek maguknak és ezt tovább szélesítik.

Szófiai jelentés szerint az ankarai angol követ utasította a brit állampolgárokat, hogy hagyják el Törökországot.

Óráról-órára nő a német nyomás Görögországban

Athénből jelentik: (Reuter) A görög szállításügyi miniszterium szóvivője kijelentette, hogy az albániai csapatok visszavonultak. A német erők behatoltak Nyugatmacedóniába.

Athénből jelentik: (NTI) Az athéni rádió jelentése szerint az északi hadszíntérről kedvezőtlen hírek érkeznek. Az ellenség nyomása óráról-órára nő. A nagy nyomás ellenére a görög csapatok nagy erőfeszítéssel igyekeznek az ellenséget feltartóztatni.

Lisszabomból jelentik: (Mai Nap) Amerikai hírugynökségek jelentése szerint a londoni tájékoztató miniszteriumnak a görögországi képviselője felszólította a Görögországban tartózkodó angol újságírókat, hogy készüljenek fel az elutazásra. A görögországi angol fónadiszálláson a helyzet rossz szahbodásáról kaptak értesüléseket.

Kairóból jelentik: (Stefani) Wavel tábornok tanácskozást folytatott Egyiptom védelméről. Hír szerint az angol parancsnokság elhatározta, hogy nem hagyja Egyiptomban, hanem az egész Köze keleten nagy átcsoportosítást hajt végre.

Kényszerleszállást végzett Budapest közelében egy „szerb” repülőtsz, hogy a magyar légierő kötelékébe léphessen

A Magyar Távirati Iroda jelenti: A légierő propagandakülönítményének tudósítójától.

A táviratból nem messze egy Bristol Blenheim mintájú szerb bombázó repülőgépet kényszerleszállást hajtott végre. A repülőgép utasa mindjárt aztal tudta, hogy nagyon vigyázzon a géppel. A gép a földön, hogy szerb állásai között állt, de a szerb egyenruha alatt magyar szív doboz. Egyetlen vágya, hogy átvegyék a magyar légierő állományába. Jól beszél ma-

Ankarából jelentik: (Stefani) A jugoszláv és görög nemzeti bankok aranykészletét az egyiptomi nemzeti banknál helyezték letétbe. Ez annyit jelent, hogy mindkét nemzeti bank aranykészlete ténylegesen Anglia kezébe került.

gyarul. Elmondta, hogy a szerb mozgósítás első napjaiban tervbevette, hogy hazajön. Családját átküldte Szegedre. Mikor egy feladatot kapott, a vele levő szerb pilótát rávette arra, hogy repüljenek át Magyarországon. Amikor alkalmas terep fölé érkeztek, közölte, hogy baj van a géppel, kényszerleszállást kell végrehajtani. Amikor leszálltak, társa észrevette, hogy jó a gép s ezért követelte, hogy folytassák útjukat. Akkorra azonban megérkeztek a csendőrök.

A szerb hadsereg hét nap alatt Budapesten akart lenni!

Egy magyar repülőszázados a következőket mondja:

— Kiléméter pontossággal tudtuk merre húzódnak a szerb erődvonalak. A repülőbombák jól találtak. Alapozásunkat végezték bombázóink. Rövidesen olyan rettenetes pusztítás volt az erődvonalban, hogy honvédeink behatolhattak.

Emlékeztet ezután Vinosics miniszter kijelentésére, amely szerint: „ha Jugoszlávia Magyarországgal háborúba keverednék, a szerb hadsereg hét nap alatt bevonulna Budapestre.”

Mintán a szerbek felrobbantották a hidakat, a hadvezetés az ejtőernyősöket vette a harcba. Az ejtőernyősök ragyszerű teljesítményt végeztek. Szentágoty közég felett jelentek meg először. A szerbek riadtan nézték őket. Ugyanez történt Ujverbász felett, ahol nagy zűrzavart idéztek elő. noha a szerb ellenséges túlerővel állottak szemben. A fiúk jól állottak a támadást és mire a magyar gyalogság megérkezett, a szerbek megkezdtek a menekülést. A magyar honvé-

ség legfiatalabb nemzedéke méltó bátorsággal, győzelmesen esett túl az első feladaton.

Bácskát nem borította el az ideai árvíz

A távoli felderítőgépek mélyen berepültek Szerbiába és szemtanúi voltak a belgrádi égésnek. Sok helyen küzdelembe kerültek. Géppuskatalálók érték az egyik gépet. Az egyik golyó átütötte az egyik pilóta kezében levő térképtartót. A parti füzesek alatt rejtőzködő monitorok tüzeltek rájuk, de mindössze néhány géppuskatalálót ért két felderítő gépet.

A tudósító ezután megemlékezik arról, hogy a Tisza ismét teljesen magyar folyó. Magyar földön ered, magyar földön ömlik a Dunába.

A légierő újabb felderítő-repülések során megállapította, hogy hol rejtőzködnek csetnikiek. A csetnikiek voltaképpen csapattestüktől elszakadt katonák, akik polgári ruhába öltöztek. A légierő a levegőből is könnyen megkülönbözteti őket. A bácskai ma-

gyarok, a németek és a többi nemzetiségek lelkesen intégetnek a gép felé, míg a csetnikiek a földhöz lapulnak. Egy-két gyártelepet szívfósan védtek a szerb katonák. A csetnikiek most már a tanyavilágba húzódtak, ezért intézkedés történt, hogy az ott rejtőzködő csetnikieket a felvilágosítás eszközeivel győzzék meg. A bombázó repülőgépek most szerb nyelvű röpecdulákat dobálnak le, amelyben felszólítják őket, hogy április 26-áig szolgálatukba be fegyvereiket. Addig biztosítják számukra a büntetlenséget.

Már az első napokban megállapították, hogy az ideai árvíz nem borította el a Bácskát. Másrészt viszont rombolás és pusztulás látványa fogadja sok helyen a repülőket. Jól látható, hogy katonáink serege dolgozik a rombolások helyreállításán.

Ismét működik a terror Romániában.

Bukarestből jelentik: (MTI) A miniszterelnökség hivatalos közlönye szerint a kormány arról értesült, hogy a román nép és az állam ellen éget sorozatos terrorcselekményekre határozták el magukat. A kormány figyelmeztet mindenkit, hogy a terrorcselekmények megszervezőit, vagy az azokban résztvevőket, az összes terroristákat és a rendőrség által már ismert vezetőket társadalmi állásra való tekintet nélkül könyörtelenül kiirtja abban az esetben, ha a legkisebb megmozdulás történik. A nemzetnek rendre és nyugalomra van szüksége. Azoknak, akik nem értik meg az ideiglenes parancsoló szavát, könyörtelenül el kell távoznok.

Az 52 éves Vezér a térképasztal előtt

Berlinből jelentik: (NTI): Hitler vezér és kancellár 52-ik születésnapja alkalmából felhívást intézett a német néphez. Hitler második háborús születésnapján — ugymond — az ellenség alettar látja a Német Birodalom erejét.

Dietrich sajtófőnök ezeket mondta:

— A Führer 52-ik születésnapján is ott áll tábornokaival a térképasztal előtt. Méretetlen önfegyelem és munka az alapja a Führer kimagasló lángelméjének. A német katonák tudása és fölénye biztosítja munkájának sikerét.

Ülést tartott a városi közigazgatási bizottság

Jegyzőkönyvben örökítették meg gróf Teleky Pál emlékét

Nagyvárad. Saját tud. Szombaton délelőtt 11 órakor a városháza kistanácsstermében ülést tartott a közigazgatási bizottság.

Az ülést dr. Hlatky Endre főispán nyitotta meg. Hangoztatta a nap jelentőségét, amikor a közigazgatási bizottság is bekapcsolódik a város autonóm életébe. Köszöntötte a bizottsági tagokat és felkérte őket, hogy legjobb tudásukkal, régi tapasztalataikkal legyenek a város segítségére. Ezután annak a szomorú és mélyes fájdalomnak és gyásznak adott kifejezést, mely az egész nemzetet eltöltötte, éppen annak a napnak éjjelén, amikor Nagyvárad város törvényhatósági ülésén a kiváló államférfiu munkásságát méltatta.

Ezután a polgármester előterjesztette a közigazgatási bizottság felállításáról kilenc albizottságának tagjaira vonatkozó javaslatát, amit az ülés egyhangúlag elfogadott. Ennek alapján az albizottságok a következőképpen alakultak:

1. Adóügyi albizottság. Hivatalból

tagok: dr. Nagy Dezső pénzügyigazgató, dr. Soós István polgármester, dr. Thury László főügyész, választott tagok: Pintér István, dr. Krüger Jenő, Horváth Árpád, Szabó János póttagok: Brösztel Lajos, Hermann Lajos.

2. Fegyelmi választmány. Hivatalból tagok: dr. Soós István polgármester, dr. Martsa Dénes kir. tanfelügyelő, választott tagok: Domokos László, Bartsch Sándor, póttagok: dr. Nagy Dezső, Kortszás László.

3. Gazdasági albizottság. Tagjai: Bartsch Sándor, Kaczián Kálmán, dr. Krüger Jenő, Székely Lajos, Hermann Lajos, Istvánffy József.

4. Gyámügyi fellebbviteli küldöttség. Hivatalból tagok: dr. Soós István polgármester, dr. Borbély Deszö főjegyző, dr. Józsa András árvaszéki elnök, dr. Thury László főügyész. Választott tagok: Brösztel Lajos, Domokos László. Póttagok: Krüger Jenő dr. ebbe a bizottságba a főispán még két tagot és egy póttagot nevez ki.

5. Kisajátítási albizottság. Hivatalból tagok: dr. Thury László főügyész, Oláh

Béla államépítészeti hivatalfőnök. Választott tagok: Domokos László, Horváth Árpád.

6. Közegészségügyi albizottság. Hivatalból tagok: dr. Heinrich Béla tisztiorvos, választott tagok: dr. Verzár István, Kortszás László, Pintér István.

7. Népoktatási albizottság. Hivatalból tagok: dr. Martsa Dénes kir. tanf. dr. Nagy Dezső kir. pénzügyigazgató, Oláh Béla államépítészeti hivatalfőnök. Választott tagok: Bartsch Sándor, Brösztel Lajos, Kortszás László.

8. Telepítési albizottság. Hivatalból tagok: Dr. Thury László főügyész, Oláh Béla államépítészeti hivatalfőnök. Választott tagok: Dr. Krüger Jenő, Pintér István.

9. Ütügyi albizottság. Hivatalból tagok: Dr. Thury László főügyész, Oláh Béla államépítészeti hivatalfőnök. Választott tagok: Pintér István, Hermann Lajos.

Minden albizottság elnöke, hivatalból a főispán.

A választás megejtése után elhatározta a bizottság, hogy üléseit minden hónap második csütörtökén délután 5 órai kezdettel tartja meg.

Az közigazgatási bizottság első ülése dr. Hlatky Endre főispán zárószóival ért véget.

SCHULER JOZSEF

TURÁN

Tavaszi építkezések a városnál

Felépül a Garasos hid.

Nagyvárad. Saját tud. A közigazgatási bizottság ülése után a polgármester felkérte a bizottság mérnök tagjait, hogy maradjanak vissza egy újabb értekezletre, amelyen *Altnóder* Endre műszaki tanácsos néhány városépítészeti tervet ismertet. Az ülésen dr. *Hlatky* Endre főispán, dr. *Soós* István polgármester, *Hermann* Lajos erdőtanácsos, *Pintér* István mérnök, dr. *Krüger* Jenő ügyvéd, *Kortszás* László nyug. iskolaigazgató, dr. *Thury* László városi főügyész, a mérnöki ügyosztály részéről pedig *Altnóder* Endre műszaki tanácsos, *Tóth* László mérnök és *Mészáros* Miklós rajzoló vettek részt.

Altnóder ismertetette azokat a terveket, amelyek megvalósításra várnak. Így: a régi garasos híd mellett felépítendő átjáró híd, az új sportstadion, a Tisza Kálmán-téri kisajátítás, a Sztaroveszky-utcai park és a főútcával párhuzamosan haladó második útvonal kérdése.

Az ülésen mindenben helyeselték az előterjesztéseket, bár azok nagyrésztének megvalósítására csak a távoli jövőben kerülhet sor.

Nagyvárad. Saját tud. Még a megszállás alatt megkezdett háromemeletes Iparos Tanoncotthon ügyében már igen sokszor közbenjárt a főispán és a polgármester. *Balassa* Brunó miniszteri osztályfőnök nagyváradai útja alkalmával meg is tekintette az épületet. Most az osztályfőnök telefonon értesítette a polgármestert, hogy a minisztérium tekintélyes összeget szavazott meg erre a célra. *Nánássy* István mérnök a közeljövőben Nagyváradra érkezik és itt a mérnöki ügyosztállyal együtt elkészítik a terveket s rövidesen hozzákezdhetnek a munkálatok elvégzéséhez is.

Közölte az osztályfőnök, hogy a minisztériumnak csak az a kikötése, hogy a város tulajdonában lévő telket engedjék át az államnak. A polgármester kijelentette, hogy a város föltétlenül meghozza ezt az áldozatot. Ezt a kérdést egyébként a hétfő délután 6 órára összehívott jogügyi szakbizottság tárgyalja le és terjeszt elő véleményét.

ROXIN UR MEGSÉRTŐDÖTT...

Egyik februári számunkban kifogásoltuk, hogy Roxin Ferenc nagyváradai vendéglős és pezsgőgyártó tulajdonos, aki a román uralom idejében román mivoltának, jóhangzásu nevének s az antirevizionista mozgalomban jelentős szerepét játszott családja összeköttetéseinek felhasználásával rövid idő alatt nagy vagyont szerzett, a magyar uralom bekövetkeztével magyar nemzethűségi bizonylatot szerezhetett. Roxin Ferenc annyira megsértődött a cikk miatt, hogy a bírósághoz fordult panaszával. Nem is annyira elégtételt, mint inkább anyagi kártérítést követel, azon egyszerű oknál fogva, mert a román uralom idejében hozzácsokolt magyar emberek zaklatásához és károsításához s most a magyar bíróság igénybevételeivel óhajt magmaradni ugyanezen a vonalon.

A nemzethűségi bizonylatos Roxin Ferencnek a román uralom idejében magyar emberekkel szemben tanúsított magatartására élénk fényt vet az a panaszos levél, amely a napokban érkezett szerkesztőségünkhöz és amelyből az alábbi részleteket közöljük:

„Mint kisebbségi magyar ember 1937-ig egy üzembem dolgoztam, de elért a végzetem és elvesztettem fél szemem világát, ami által alkalmatlanná váltam eddigi kenyérkereseti munkám folytatására. Új megélhetés után kellett tehát nézmem. Összeszedtem a család minden pénzét és 35 ezer leiert megvettem Malaj Dénes Sztaroveszky utca 11. szám alatti vendéglőjét. Jól indult az üzlet, minden rendben lett volna, ha közvetlen szomszédságomban nem lett volna az akkor románságáról híres Roxin Ferenc vendéglője... Pár hónap múlva megindult ellenem a hajszá Tiszti orvosok egymásnak adták nálam a kilincset s az addig sohasem kifogásolt helyiségről hamarosan

megállapították, hogy alacsony levegőtlen, tehát teljességgel alkalmatlan vendéglői üzlet folytatására. Filip főorvos tizenöt napi határidőt adott, hogy zárjam be üzletemet és takarodjam el onnan. Mit volt mit tennem, kivettem a szomszédságból egy másik helyiséget, azt 60 ezer lei költséggel átalakítottam és megnyitottam. Kis idő múlva azonban mi történt?... Az én alkalmatlannak ítélt helyiséget Roxin ur nyitotta meg és Roxin Klára neve került a cég táblára... Erre én fűző-fűző kezdetem futkosni panaszommal. A pénzügyigazgatásnál, ahol elsrítam bajomat, azt tanácsolták, hogy költözöm ki üzletemmel valahová a perifériákra. Nem akartam belenyugodni ebbe de a kerületünkhöz tartozó Mihail tisztiorvos azt tanácsolta, adjam fel a harcot, ő elismeri ugyan, hogy igazam van, de „lássá uram, Roxin ur rokonságban van Filip főorvossal, nem lehet csinálni semmit...“ Minthogy azonban azt hittem mégis tudom tartani magam, újult erővel indult meg a hajszá ellenem. Egyre fenyegetőbb lett a helyzetem s arra gondoltam, jobb lesz kibékülni Roxin urral, aki, hogy még jobban erősítse befolyását, 1939 márciusában a görög keleti hitre tért át... Megszólítottam hát a Főútcán és kérve-kértem, hagyjon engem is egy darab kenyert keresni... hiszen Roxin urnak van pezsgőgyára vendéglője, a testvére révén még egy vendéglője, jólmenő trafikja, két bérháza... De Roxin ur kerekén visszautasított és megfenyegetett: „Maga sokat olahozott engem, amjé elintézem én a maga baját...“ Pár nap múlva meg is jelentek üzletemben Malaj és Freniú sziguranta detektívek, letartóztatlak és a rendőrségre kísérték. Ott azt olvasták reám, hogy nemzetgyalázzal követtem el, irredenta vádakat, emeltek ellenem hogy én a vendégeimet

azzal biztattam, tartsanak csak ki, mert nemsokára jönnek a magyar honvédek... Erre megkötöztek és úgy összeverték, hogy má is vesebajban szenvedek az utégek miatt... Jó barátaim jobbra-balra szaladgáltak az erjekemben s meg is találtak a közvetítő egy Timar utcai vendéglős személyében, akinél a szigurancia főhadiszállása volt. Ez a vendéglős aztán közölte velem, hogy huszezer lei ellenében visszanyerhetem szabadságomat. Ki is engedtek, kinzdim azzal, hogy hat óra alatt teremsem elő a huszezer leit, különben már kész is az utlevelem Kolozsvarra, a hadbíró-ság börtönébe... De honnan vettem volna hat óra alatt huszezer leit? Első utam a közvetítő vendéglőshöz vezetett, ahol találkoztam Vilga komiszárral és sok sírás, rimázkodás aran sikerült ötözezer leiben kiegyeznem vele... Haromezzer leit a picutas banktól sikerült kapnom, a fennmaradó kétezer leit pedig borban és pálinkában kellett kiegyeztetnem... Közben azonban teljesen leromlott az üzletem: így sikerült Roxin urnak vendégülmet és egészségemet is tönkretennie... De így járt el ő más környékbeli magyar kereskedőkkel szemben is. S most mégis nagy magyar ő is: nemzethűségi bizonyítványa van. Nem én vagyok hivatva annak eldöntésére, hogy milyen jogon...“

Eddig tart a panaszos levél, amelyet Kerekgyártó Lajos Sztaroveszky utca 8. szám alatti lakos — jelenleg szikvizümentulajdonos — intézett hozzánk, azzal a megjegyzéssel, hogy minden állításáért felelősséget vállal.

Azt hisszük, szükségtelen bővebb magyarázatokat fűzni ehhez a levélhez. Aki ismeri a román módszereket, az nem kétekedhetik a tanulságos történet adataiban. (j. b.)

Anglia már Szerbiára is kiterjesztette az ostromzárat

A német csapatok folytatják a szerb területek megszállását. Oriási mennyiségű élelmiszer-készlet és hadianyag jutott a németek kezére

Magyarország sohasem mondott le revíziós igényeiről Szerbiával szemben

Rómából jelentik: (Stefani) **Lisszaboni** jelentés szerint Anglia közvetlenül a szerb ellenségeskedés megszűnté után Jugoszláviára is kiterjesztette az ostromzárat

Belgrádból jelentik: (Stefani) A jugoszláv hadsereg fegyverletételéről a következő részletek váltak ismeretessé.

Április 17-én este Belgrádban Weichs német tábornok és Bonfanti olasz ezredes, katonai attasé jelenlétében Cincár-Markovics és Jankovics tábornok, mint teljhatalmu jugoszláv megbízottak hozzájárultak a jugoszláv hadsereg feltétel nélküli fegyverletételéhez. A német, olasz és jugoszláv megbízottak a fegyverszüneti jegyzőkönyvet 21 órakor írták alá. Megállapodtak abban, hogy az ellenségeskedés 18.án délelőtt megszűnik, a megszállási műveletek tovább folynak.

Bernből jelentik: (MTI) A Neue Zürcher Nachrichtenben cikk jelent meg: „Harmadik felvonás Délkeleten” címmel, amely a következőket írja: Magyarországon örömmel fogadták

és azonnal elismerték a független Horvátország kikiáltását. Amikor 1918-ban Horvátországot elválták a szentistváni birodalomtól a horvátok a győzelmes szerbekhez csatlakoztak könnyű nélkül hagyták őket távozni. A horvátoknak a szentistváni kormány alatt önkormányzatuk volt, Horvátország különválása most megint felvetette az egész jugoszláv kérdést. Bulgária Macedóniára gondol, a montenegróiak az elűzött Nikita királyra gondolnak. Magyarország elérkezettnek látta az időt, hogy visszavegye elszakított területeit. Csak Horvátország leválása után, amikor Jugoszlávia felbomlása valósággá vált, határozta el a magyar kormány, hogy a jugoszláviai félmillió magyar védelmére bevonulattja csapatait. Ha Magyarország ezt nem teszi, más csapatok szállják meg ezeket a területeket. Magyarország sohasem mondott le ezekről a területekről. A baráti szerződés nem tartalmazott ilyen lemondást. Ellenkezőleg, későbbi időpontban karászságos és békés revíziót remélték Jugoszlávia részéről.

pénteken berlini politikai körökben közölték, a fegyverletételi tárgyalásokat a szétugrasztott szerb hadsereg-részek különböző parancsnokaival folytatták a német hatóságok. Nem volt szó tehát a szerb hadsereg egységes katonai képviselőtéről, mert a gyors hadműveletek következtében nem volt egységes hadsereg.

A Wilhelmstrassen pénteken az is ismertté vált, hogy nemcsak **Cvetkovics** volt miniszterelnök, hanem **Cincár-Markovics** külügyminisztert is megtalálták. A volt külügyminiszter a szerb hadseregnél tartózkodott. — **Szimovics** tábornok, az utolsó miniszterelnök, mint a katonai fegyverletételi tárgyalásokon résztvevő szerb katonai személyiségek között, elmenekült.

Rómából jelentik: (MTI) A Messaggero bukaresti különtudósítója a következőket közli a szerbiai hadjáratról:

A szerbek, ugylátszik, hosszú haburura rendezkedtek be és ezért oriási mennyiségű gabona és huskészetet halmoztak fel. Ezek a készletek most a tengelyhatalmak kezébe kerültek. — Ezenkívül igen nagymennyiségű hadianyagot is zsákmányoltak az előnyomuló hadseregek, közöttük sok olyan löveget, amelyből még egyetlen lövés sem adtak le. A hadizsákmány között a tengelyhatalmak között vannak benzinnel feltusuti kocsi. A vetés a harcok következtében csak kevés kárt szenvedett és az idej termés nem fog elveszni. A tavaszi munkálatokat a hadifoglyok fogják elvégezni.

a gyárakban és egyéb munkahelyeken a munkások lelkesen ünnepelték a tisztviselőkkel együtt. Lelkesen éltették a Ducet, az olasz és a német hadsereget.

TELJESEN ÚJ AGYUK A HADIZSÁKMÁNY KÖZÖTT

Berlinből jelentik: (MTI) Mint

A volt lengyel miniszterelnök Rooseveltt „istení küldetéséről”

Berlinből jelentik: (MTI) A berlini esti lapok első helyen behatóan foglalkoznak az egész szerb hadsereg fegyverletételével. — Angliában és az Egyesült Államokban rendkívül nyomott hangulatot keltett az egész szerb hadsereg feltétel nélküli fegyverletétele — írja a *Berliner Börserzeitung*. Ugyanezen lap szerint, amikor a szerb hadsereg megadta magát, az utolsó lengyel miniszterelnök beszédei mondott a newyorki rádióban és szavait ezzel a klasszikus mondattal kezdte: Roosevelttel folytatott megbeszéléseim megerősítettek abban a hitemben, hogy Rooseveltet az Isten küldte nemcsak Amerika, hanem az egész világ számára.

A szerb nép valószínűleg másként élekedik erről.

Rómából jelentik: (MTI) A szerb fegyverletételéről, az olasz csapatok gyors sikereiről, Dalmácia teljes felszabadításáról és a tengely északafrikai vállalkozásának sikereiről érkezett hírek nagy örömet keltettek. Az olasz fiatalok felvonulásokot rendeztek és lelkesen éljenzte a Ducet. A déli szünet alatt a rádió bejelentése nyomán

Fokozatosan megrövidíti védelmi vonalát a görög-angol hadsereg

Hadműveleti övezetből jelentik. (Stefani.) A Stefani Iroda különtudósítójának jelentése szerint az olasz csapatok előnyomulása a görög arcvonalon tovább tart. Az ellenség ellenállási kísérleteit az olaszok mindenütt megtörték.

A II. hadsereg Klissura elérése után gyors bekerítő mozdulatot hajtott végre. Az olasz csapatok miután elfoglalták Falerno kikötőt, gyorsan Edda kikötő város közelébe érkeztek. A két irányból támadó olasz csapatok hamarosan kezdetfognak az ellenség háta mögött.

Az ellenség algirocassztrói védelmi rendszere összeomlott. A bevonuló olaszokat a város közönsége lelkesen ünnepelte. Ezekután nyitva áll az olasz csapatok előtt a Görögország szívébe vezető út. A görögök menekülés közben oriási mennyiségű hadiszert hagyta hátra és sokan teszik le a fegyvert.

Amszterdamból jelentik: (NTI) A londoni rádió a görögországi helyzettel foglalkozva pénteken ezeket mondta:

— Felelős helyen teljesen tisztában vannak a veszéllyel.

Stockholmból jelentik: (NTI) Az

angol rádió közlése szerint az angol hivatalos körök a görögországi helyzet tekintetében azon a véleményen vannak, hogy az a tény nem volna célszerű eltitkolni, hogy a helyzet ko-

Enyhítik Nagyváradon a légvédelmi elsötétítést

Értekezlet volt a városházán

Pénteken délelőtt dr. Soós István polgármester elnöklésével légoltalmi ügyben értekezlet volt a városháza kistanácstermében. Az értekezlet célja az volt, hogy megbeszélje és előkészítse az anyaországi városok mintájára Nagyvárad polgári és hatósági légvédelmének megszervezését. Rövidesen megkezdődik a különleges szolgálatra kötelezettek összeírása, valamint a házaknak csoportokba való beosztása.

Az értekezleten jelen volt dr. Hlatky Endre főispán is, aki kérte az elsötétítés csökkentését a lehetőség határáig belül. Ennek eredményeképpen teg-

nap este új lámpákat próbáltak ki és az ezekkel való világítás némileg csökkentette a teljes elsötétítést addig is, amíg a légiveszély teljes elmúltával teljes fényben ragyoghatnak az utcák.

HALALOS KIMENETELÜ SZÓVALTAS GÖRÖG ÉS ANGOL TISZT KÖZÖTT

Berlinből jelentik: (NTI) Az észak-thesszali vonalon több helyen heves ütközetek folytak. A németek már a hegyvonulaton túl folytatják támadásaikat. A német csapatok az angol sereget, köztük nagyobb számú új-zélandi és ausztráliai csapatot harcra kényszerítettek. A merész lendülettel támadó németek nagy számú foglyot és tekintélyes zsákmányt ejtettek.

Berlinből jelentik: (NTI) A macedóniai német sikerek a legújabb jelentés szerint nagyobbak, mint eredetileg hitték. Az északgörög—bolgár határ mentén vívott harcokban öt görög hadosztályt morzsolta fel. A zsákmányolt hadianyag tetemes.

Izstanbulból jelentik: (Stefani.) Véres összecsapás volt a larissai angol vezérkar helyiségében. Politis görög ezredes összecsapkozott egy angol tiszttel, aki kijelentette, hogy az angoloknak magukra kell hagyni a görögöket és a visszavonulást a görögöknek kell fedezni.

Politis erőlyesen tiltakozott ez ellen a felfogás ellen, amire az angol tiszti felváltást kért. A görög elővette revolverét és lelőtte az angol tisztest. Ez az eset híven tükrözi a görögök és az angolok között fennálló jelenlegi viszonyt.

Szóda víz
olcsón bármikor
hieginiáknál otthon
készíthető.
Palackok és szénasav-
patronok kaphatók és
cserélhetők

TÖRŐK
vas-, festék- és háztartási cikkek
kereskedésében.
Rákóczi-ut 2. — Bazár épület.

Üveg, porcellán, evő eszköz
és háztartási cikkek legnagyobb
választékban.
Olcsó árakban
Deutsch K. I.
üveg, porcellán kereskedő
Nagyvárad, Hlatky Endre utca 4.

TELJES ERŐVEL FOLYIK AZ ELHANYAGOLT UTAK ÉPÍTÉSE ÉS RENDBEHOZÁSA BIIHARMEGYÉBEN

**Csak ebben az évben 11 millió pengőt fordítanak
ut- és hidépítés céljaira**

Nagyvárad. Saját tud. Rövid híradásainkban többször beszámoltunk már arról, hogy a megyei Államépítészeti hivatal, élén Oláh Béla műszaki tanácsossal, milyen emberfeletti munkát végez a megye teljesen elhanyagolt útviszonyainak megjavítására. A vármegye vezetői is tudatában vannak annak, hogy egészséges vérkeringés, igazi kereskedelmi és ipari élet nem indulhat meg addig a vármegyében, amíg a 22 esztendő román rablógazdálkodás nyomait el nem tüntetik az úthálózatról is. Az alispán, a vármegyei főjegyző és az államépítészeti hivatal vezetője minden szabadidejüket az utak felülvizsgálására áldozták s fáradságuk nem is hiábavaló; az útépitési, útjavítási munkálatok mindenütt megindultak a vármegyében s a nehéz idők, a rossz időjárás ellenére már eddig is hatalmas eredményeket értek el.

Az utak kérdése egyaránt érdekli vidéki és városi olvasóinkat, ezért kerestük fel tegnap Oláh Béla műszaki tanácsost s a tőle nyert értékes felvilágosítások alapján adunk most részletes beszámolót a megye jelenlegi útviszonyairól és a vonatkozó járandó tervekről.

Járhatatlan utakat vett át a vármegye

Az Államépítészeti Hivatal nem kevesebb, mint 700 kilométer hosszú megyei és 100—120 kilométeres állami utat vett át a megye visszatérési részein. Az átvételkor teljesen járhatatlannak voltak ezek az utak s kilencven százalékuk szakaszrúttal volt kiépítve, minden alapozás nélkül, úgy hogy

ha egy kis eső jött, lehetetlenül vált rajtuk a közlekedés.

Egész szükség volt az utak azonnali rendbehozására, azonban az első napokban, az első hetekben mást nem lehetett tenni, mint a rendelkezésre álló kővel a már életveszélyessé vált gödröket, kátyukat betömni. Hevenyében elvégzett kalkuláció szerint is legalább 15 millió pengőre lett volna szükség az utak tökéletes rendbehozására. Pénz pedig sehol sem volt...

Nagyszabású tervek

Az ideiglenes eltömések után az Államépítészeti Hivatal hozzáfogott a komoly átépítéshez. S hogy rendszeresen indulhasson meg a munka, legelső sorban a megyét kettészelő gerincvonalat akarták járhatóvá tenni

Frenczel Sándor

Üveg- és üvegcsiszolda

**Tábla-üveg nagy raktár
Képeretkezés**

**Falburkoló üvegcsempék
gyári lerakata**

Nagyvárad, Szt. János u. 44-48.

Telefon: 19-13

ni s csak ennek a munkának a befejeztével lehetett tervbevenni a kiágazások rendbehozatalát. A gerincvonal Sárkadtól, a megyei határtól indul el s keresztülhalad Nagyszalontán, Nagyváradon, Biharpuszókán, Biharon, Székelyhídon, Entaresán és Erőműhályfalván. Ezt az észak-dél irányú utvonalt keresztezi északon a Nyirábrány—Erőműhályfalva és Piskolt közötti utvonalt. Az elgondolás az, hogy amikor ez az utvonalt járhatóvá lesz, akkor nagyjából le lehet már bonyolítani a megye országúti forgalmát. Ezek az utszakaszokot s általában a megyében mindenütt az eddigi 3 méter helyett 4 méteresre szélesítik ki az utat s szakaszrú

építéssel lehetővé teszik, hogy a víz ne gyűlhessen fel az utakon, hanem a domború felületről folyjon le az árkokba.

A sokmillió munkára pénz nem volt elegendő. Óriási összeget jelentett volna csak a szükséges kömennyiség előteremtése is, nem számítva a munkabéreket. A megye hegyes vidékén eddig kitermelt mészkőfajták hamar porladtak s nem voltak alkalmasak az utépítésre. Tokaj, Salgótarján és más távoli városok környékéről, 200—250 kilométerről kellett volna követ ideszállítani. Már az első napokban reménytelen volt a helyzet...

Mire jó a Károly vonal?

Ekkor jöttek segítségünkre a hírhedt román erődök. Az Államépítészeti Hivatal vezetője szerencsés véletlen folytán jött rá, hogy az erődök eleje s oldala milyen kitűnő kővel van megtömve. Nyomban a fővezérséghez fordult s a megye utai számára kérte ezt a követ. Hosszas harc után sikerült csak eredményt elérni, mert időközben az erődvonalt környékén fekvő községek is maguknak igényelték ezt a román „ajándékot”. A követ mégis csak sikerült megkapni s nemskára már bontották, törték a bihari munkások a kissobeszi gránitot, és az andezitot. Hogy milyen megtakarítást jelent a megye számára ez a talált kincs, azt elég csak néhány számmal szemléltetni. Az anyaországi hegyvidékről ideszállított kőből, fuvarral, munkabérral együtt, 20 ezer pengőbe került volna egy kilométeres útszakasz elkészítése,

ugyanakkor a helyben levő román erődökökből

mindössze 8 ezer pengőbe kerül egy kilométeres útszakasz.

Ezt a nyolcezer pengőt pedig százszázalékban munkadíjakra adják. Az utakat különben Kiszállítókra adják ki, akik helyi munkásokat alkalmaznak.

35 ezer köbméter gránit

Ennek a gerincvonalnak az építése már folyamatban van s a rossz idő ellenére is 8 gőzhenger dolgozik rajta. Teljes befejezése az 531 hónapokban megtörténik.

Kő most már van elég. Eddig már 35 ezer köbmétert szedtek ki az erődítményekből. S ha hozzávesszük, hogy Réven néhány héttel ezelőtt megnyitottak egy bő andezitbányát, akkor láthatjuk, hogy nincs ok az aggodalomra. A 10 éves utépítési terv

**Szörmek, bundák
nyári megóvását**
felelősség mellett vállalom
Halász Imre szücsmester
Kazinczy utca 4. Színház mellett.

szerint évi 15 ezer vagon kő a megye szükséglete. A révíkőbánya három év múlva már egyedül képes lesz ellátni ezt a szükségletet.

Megváltoztatja Várad arcát az áthaladó állami műút

A nagyszabású utépítési terv másik nagyobb érdekességi részlete a Kolozsvár—Nagyvárad—Budapest közötti állami műút megyei részének teljes befejezése. Új betonut épül Nagyvárad és Berettyóújfalú között, és az állami műutat egyébként, mint már megírtuk, a várad, illetve váradkörnyéki szakaszán átépítik. Budapest felől Ártádon, Borson és Bihar-szentjánoson halad majd keresztül az ut. Várad előtt betorkollik a műút a szentjánosi útba, a városba betérve átvágja a katolikus püspökség jelenlegi széles-utcai veteményeskertjét, majd a Schlauch-téren, főútcán és a Szarvasgy-utcán halad át. Itt a Körös hídjáról letér a velencei Körösparttra, aluljárón áthalad a velencei vasúti híd alatt s majd a benzinlerakat környékén csatlakozik a mostani műúthoz.

Ez az út teljesen átalakítja a város egyes részeinek mostani arcát. Legfontosabb eredmény az lesz, hogy az országúti forgalmat leterelik a Kolozsvári-utcaról s a dagasztó sárjáról hírhedt velenceipartot modern alléval képezik ki. Az aluljáró megépítésével megszűnik a velencei halálsorompó veszedelem is.

1 millió hídkra!

Az utak átépítéséhez, rendbehozásához szorososan hozzáfartoznak az egyes utszakaszokba eső hídak fölépítése, kijavítása is. A visszatérési részekben a közúti hídak mind fából épültek s legfőbbjükkön életveszélyes a közlekedés. Eppen ezért Tantó Pál miniszteri osztályfőnök és dr. Havár Győző miniszteri műszaki tanácsos megértő kezdeményezésére és a megye vezetőinek közbenjárására rövid idő alatt több mint egy millió pengő értékű hidépítést engedélyeztek. A hídak egyrésze már el is készült, míg a többi munkája folyamatban van, vagy a folyó évi munkaidény alatt kivételre kerül. Az építendő hídak közül legnagyobb a Berettyóújfalú közelében lévő 70 méteres Berettyóhid, a Fegyeháza melletti Berettyóhid és a Körösgégyény közelében befejezés előtt álló 60 méteres Köröshid. A hídak mind vasbetonból készülnek...

Nagyjából ezek az érdekességei a megyei ut- és hidépítési tervezetnek. Hangsúlyozzuk, hogy a kivételben lévő nagy tervezetnek csak néhány részletét ismertettük, mert minden részletének bemutatására szűk volna a korlátozott oldalterjedelmű lapunk — s talán a kisebb részeket nem is érdekelnék annyira az olvasót. A közzétett adatokból mindenesetre bepillantást nyertünk abba a hatalmas munkába, amely sokat szenvedett vármegyénket újrapépítésért folyik.

Marjalaky-Sztupka Tibor

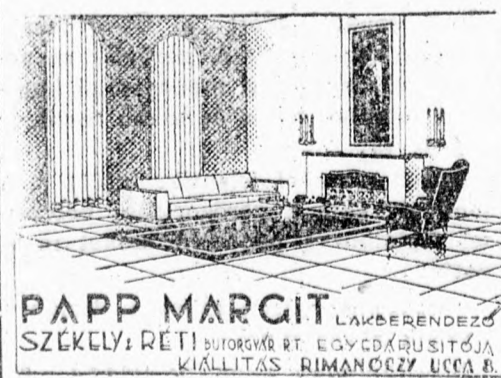
Szabályozták a cukrászsütemények és a fagyalt árát

Budapestről jelentik: Az árellenőrzés országos kormánybiztosa körrendeletet intézett valamennyi vármegye és város törvényhatósági tisztviselőjéhez a cukrászipari készítmények árának újabb szabályozása dolgában. A körrendelet hivatkozik arra, hogy a pénzügyminiszter egyik rendelete az ipari cukor árát felemelte és emelkedett az egyéb nyersanyagok ára is. Ezért az arkormánybiztos úgy intézkedik, hogy a mignonok, desszertek, tortaszettek és egyéb sütemények árát legfeljebb két fillérrel, az édes teasütemények árát kilogrammonként legfeljebb 20 fillérrel, a fagyalt árát literenként legfeljebb 30 fillérrel emelhetik a cukrászok.

A körrendelet kötelezi a cukrászüzemeket, hogy új áraikat jelentsék be mindenütt a törvényhatóság első tisztviselőjének. A viszonteladó, tehát vendéglátóüzemek, espressók, kavémérők kifőzők, továbbá cukrászsütemény árusításával foglalkozó egyéb üzletek a mostani eladási áraikat ugyancsak a rendeletben megszabott módon emel-

hetik fel. A felárak csak akkor érvényesek ha a bejelentési kötelezettségnek az érdekeltek eleget tesznek.

Ugyancsak ma jelent meg a hivatalos lapban a csokoládé, cukorka és keksz új ármegállapítása. A hivatalos rendelet megszabja a gyárak és üzemek haszonkulcsát, az ehhez igazodó nagykereskedői százalékokat, továbbá a kiskereskedők által felszámítható hasznos is.

PAPP MARGIT LAKBERENDEZŐ
SZÉKELY, RÉTI BUDOROVÁ RT. ÉGYVEDÁRSÍTÓJA
KIÁLLÍTÁS RIMANOCZY UTCA 8.

Dr. PAÁL ARPÁD:

Az élet körvonalai a határontúli ködben

Szemelvények a romániai magyarok egyetlen napilapjából. — Néma hősiesség tanulságtételei a legujabb magyar népkisebbségi sorsban

Nagyon nehézkes úton és körülményesen három külföldi magyar újságpéldányhoz jutottunk, ami Temesvárról érkezett. A romániai magyarok népközösségének egyetlen napilapja, a *Déli Hírlap* újságpéldányai ezek. Az egyik ennek a lapnak az első száma, 1941. március 16-iki keletű. A nyolcoldalas lap 5-ik oldalán ez a bejelentés van:

A *Déli Hírlap*
a Romániai Magyar Népközösség
lapja

Öt hónapot meghaladó ideig tartó kényszerzsinórt után újra megjelenik a *Déli Hírlap*. Lapunk újramegjelenését a Romániai Magyar Népközösség kérésére Antonescu tábornok-államvezető engedélyezte. A *Déli Hírlap* így ezidőszakra mint a magyar Népközösség egyedüli napilapja jelenik meg Romániában. A népközösségi érdekek reánk hátruló szolgálatainak fenkölti tudata munkánknak fokozott felelősséggel való teljesítésére ösztönöz és kötelez. Akaratunk és elhatározásunk, hogy kötelezettségünknek maradéktalanul tegyünk eleget azon keretek között, melyek rendelkezésünkre állnak. Isten nevében indulunk újból utunkra népiünk szent ügyének szolgálatában.

A lap élén „Dr. Vuchetich Endre vezetésével” jelzik a főszerkesztőt; felelős szerkesztő: Dr. Várnay Elemér. A *Déli Hírlap* egyébként tizenhét éve ott volt már a magyar népkisebbségi lapok sorában, de amint a fentebb idézett bejelentés mondja, öt hónappal továbbtartó ideig „kényszerzsinórt” alatt állott. Régi szerkesztőségnek tagjai között tudtuk Kubán Endret, a szelesebb körben jóismerős vidéki magyar újságíró. Ő is megszólal ebben az újra engedélyezett első számban, de egyúttal búcsúszót is mond az olvasónak. „Kiállok a sorból — mondja — és újságíróból újságíróvá leszek. Kiállok azok sorából, akik a betű fegyverével a napilap hasábjain a kulturáért, a szépiért, a jóért és igazságért, valamint az emberek sorsának jobbrafordulásáért harcolnak. Negyvenhárom esztendőn át voltam részese ennek a küzdelemnek — — —” Tovább még ezt is mondja: „Az a világ rendje, hogy idővel az öregek félreálljanak és a munka folytatását átengedjék a fiataloknak. Azért állok ki én is a sorból — — —”

Egy pár meleg mondattal a szerkesztőség is búcsúztatja az érdemes öreg újságíró. Negyvenhárom év, szinte kétszeres megélése a szokásos huszonöt éves jubiláris időnek. Kubán Endre sohase kiállt a sorból. Megható adalék ez a kisebbségi magyar sajtómunkás sorsáról.

Országos szerencsétlenségek között az ösöktől örökölt hit a menedék

Az első lapszám még a nagybőjti időben jelent meg, s ez alkalomból kivonatolt közölt *Pacha* Ágoston megyéspüspök nagybőjti pásztorleveléből is.

— Országunkat az elmúlt esztendőben sok és súlyos csapás érte —

mondja többek között a püspöki körlevél. — A helyzet nem változott az új esztendőben, sőt rosszabbra fordult. Messze országokban kemény és véres háborút folytatnak. S a háború voltaképpen már a szomszédban dúl. Eddig még elkerült bennünket, de a mi fiaink és a családapák két esztendő óta fegyverben állnak s ez az állapot mindazzal, ami vele jár, hasonlatos a hadiállapothoz. Tavaly a víz öntötte el szántóföldjeinket és gyenge, sőt igen gyenge aratásunk volt. Megmozdult Románia földje s a földrengés következtében az ország igen nagy károkat szenvedett. Mindezekhez még egy újabb és nagyobb szerencsétlenség járult: az országban dúló belső nyugtalanság és zavargás. Ezt a kárt, amely úgy az országot, mint az egyes embert sújtotta, szintén át nem látjuk, szinte fel nem értékelhetjük.

A pásztorlevél ezután kifejezi töretlenül bizalmát a Gondviselésben és aztán a hit vigasztaló és megmentő nagy erejére utal. A pásztorlevél erre vonatkozó része így szól:

— Senki ne tévesszen meg benneteket abban a hitben, amelyet a mi édes jó szüleinktől örökségbe kaptunk, senki el ne vegye tőlünk, ami nekünk a világon a legkedvesebb és a legdrágább. Az élet sötét útjain a szent hit megőríz minket és megment a nyomorult kétségbeeséstől. Keresztény katolikus nép vagyunk és becsülettel hűséggel ragaszkodunk anyaszentegyházunkhoz. Egyesítjük imádságainkat az egyház imádságaival. Ugy kell nekünk a hét szentség, mint ahogyan a testnek kell a mindennapi kenyér.

nyér. Divat lett és sokan kérkednek vele, hogy, mint mondják, istenkeresők. Mi nem vagyunk istenkeresők. Nem keressük az Istent, mert már régen megtaláltuk. Mi az Istent, a mi öreg szüleinktől, öseinktől örököltük. Krisztus tanítását édesanyámtól tanultam meg. Vele és az édesapámmal gyakoroltam ezt a szent hitet és ebben a hitben akarok élni és halni.

A hitélet jelenségeit olvashatjuk ki még a lap egyes elszórt híreiből. Olvassuk, hogy Fodor József dr., a Katolikus Népszövetség főtitkára „a timisoarai (temesvári) Notre Dame leánykecumban tartott magyar nyelvű lelkigyakorlatokat.” Egy másik hír szerint Vargha Irenens „fagarasi” ferencrendi atya a gyárvárosi munkásoknak tartott magyarnyelvű böjti szentbeszédsorozatát. Resch Géza apátplébános is magyarnyelvű szentbeszédre hívja meg a híveit. A Katolikus Népszövetség egyik egyházközségi nővére pedig a lap útján egy

Közgazdaság, irodalom, vers a hóvirágról

Az egyetlen romániai magyar napilap első száma a közgazdasági rovatban egy kis bepillantást enged, hogy a hatósági ellenőrzés hogyan működik az áruk elosztásában. Ezek szerint Temesváron 29 olyan hatósági ellenőrt bíztak meg, akik végigjárják az üzleteket a dugott árukészletek kikutatására. Kötelező bizonyos mintáruknak kellő mennyiségben való készletben tartása.

Az állami kommunizálás fogalmakörébe is beletartoznak egy némely intézkedések. A legionárius mozgalom összes javait a Nemzeti Bank

foglalja el, s a pénzügyminiszter rendelkezik tovább felőlük. Így szól egyik kormányintézkedés. A másik szerint a legionárius mozgalom által vállalt kötelezettségek teljesítésére a pénzügyminiszter kényszerkölcsönt bocsát ki, melynek összege 200 millió lei. Egy további intézkedés a romániai pénzhatalom egyik legnagyobb képviselőjét, a román gyáripar diktátorát, a Malaxa-üzemet vezető elintézés alá. Eszerint Antonescu tábornagy, államvezető elrendelte, hogy a Malaxa-féle vasipari műveket az állam javára ki kell sajátítani. A Malaxa-művek egyébként 98 százalékban állami megrendelésre termeltek, s mérlegüket közel ezerszázalékos nyereséggel zárták. Munkásaikat és tisztviselőiket azonban mégse fizették kielégítően.

A *Déli Hírlap* március 17-iki számából is kaptunk egy példányt. Ennek egyik cikke Aradról hoz közgazdasági érdekességű közleményt. Arról szól, hogy fantasztikus rémhírek miatt a közönség hetek óta vásárlástól lázban van. Az eldugdosott pénzeket mindenünnen előszedik. „Az üzletek állandóan zsufolva vannak, — mondja a temesvári lap, — mindenütt vevők tolonganak, ahol venni lehet valamit. Mindegy hogy mit, csak ne maradjon a pénz. A nagyarányu forgalom megijesztette a kereskedőket is, ők is felültek a kereskedelmi zűrzavart okozó rémhíreknek és nem hogy örülnének a pénztárukba befolyó nagy összegnek, hanem sópánkodnak árukészletük apadása miatt és nem egy üzletben bizony már felvállról beszélnek a vevőkkel.”

Ugyancsak a *Déli Hírlap* március 17-iki számából tudjuk meg, hogy régi jó ismerősünk, *Jakabffy* Elemér Lugoson tovább dolgozik a nemzetiségi kérdésben való tudós frásokkal. Legujabban Krassó-Szörény vármegye történetét adta ki, hogy magyar időkben e megyében hogyan vitték a nemzetiségi kérdést mind kielégítőbb

Németország, Olaszország és Japán impozáns részvétele a Budapesti Nemzetközi Vásáron

Budapestről jelentik: A jövő hét végén, pénteken, május 2-án, programszerűen megnyílik az idei Budapesti Nemzetközi Vásár. A Városházán már teljesen felépült a monumentális vásárváros, amelyben nagy területek és hatalmas kiállítási csarnokok jutottak a külföldi országok külön kiállításának céljaira. Németország rendkívül érdekes anyagot állított össze, főként annak demonstrálására, hogy milyen árucserelhetőségek vannak, különösen magyar viszonylatban. 600 négyzetméternyi területet foglal el a német kiállítás, de ezen felül az egyes szakmai csoportok keretén belül több mint 70 világhírű német cég mutatja be a maga termékeit. Az olasz birodalom az anyaország minden értékét felhossa erre a vásárra, de ezenkívül még egy külön nagyszabású olasz közlekedési kiállítást is rendez erre a célra épülő második nemzeti pavillonjában, modellekkel és ábrákkal, részben pedig eredeti gépekkel bemutatva az olasz vasutak 100 éves jubileuma alkalmá-

ból a közlekedési technika káprázatos fejlődését, a legkezdetelegesebb mozdonytól a newyorki világkiállításon is tartozott 75 méter hosszú, sebességi világrekorddal dícekvő, óránként több mint 350 kb-rel száguldó villanymozdonyóriásig. Japán, amely újabban minden európai gazdasági manifesztáción megjelenik, színpompás kiállításban mutatja be a japán termelő munka csodáit és az ország exportlehetőségeit. De ott lesz ezen a Vásáron Szlovákia, Svájc s talán — igen komoly tárgyalások folynak még erről, sőt megindult már az építés — a Szovjet-Unió is.

A féláru utazásra és rengeteg egyéb kedvezményre jogosító vásárigazolványokat már országszerte árusítja minden utazási és menetjegyiroda, a kereskedelmi és iparkamarák, az ipartestületek, a kereskedelmi egyesületek, számos pénzintézet, a nagyobb községek jegyzői hivatala, a tb. képviselők és illet mindenki szerezhet magának,

megoldásra. Az erről szóló hirdás szomszédos hasábján van egy közlemény, mely így szól:

Tisztelgés katonai zászló előtt. Timisoara (Temesvár) város vezetősége felhívja a lakosság figyelmét, hogy az erkölcsi és nemzeti hazafias nevelés magas eszményei érdekében úgy a városi, mint a vidéki lakosság köteles a jövőben a katonai zászlók és jelvények előtt tisztelni. A tisztelgés a következőképpen történik: minden polgár a katonai zászló és jelvények előtt

megáll, arccal fordul azok felé és a kalap levételével tisztelg.

A lap ugyanazon oldalán van Pusztai Sándor verse is a hővirágról. A költő mondja:
*Szegényekhez jöttem,
Hogy legyek mosolyosztó, simogató,
Legyek lelkeket lelkükért odaadó.
Legyek bánatukban jó és vigasztaló.
Legyek, mint hővirág, mit átölel a hó,
De nem jajgat, nem sír, nem panaszkodik
S álton is tavaszt álmodik.
Valaki akarta: legyek hővirág!*

Gyárfás Elemér cikke a román-magyar kiegyezési tárgyalásokról és a menekültekről

A Déli Hírlap egy további példányára, a március 24-iki szám vezércikkében hozza Gyárfás Elemér dr.-nak, a mi egykori főmunkatársunknak, s most a Romániai Magyar Népközösség elnökének írását ilyen címmel: „Első lépés a feszültség enyhülése felé.”

A cikk bepillantást nyújt abba a diplomáciai kínos munkafolyamatba, mely az 1940. aug. 21-iki bécsi döntés után magyar és román részről azért folyt, hogy Erdély kettéosztásának a következményeit hogyan számolják le kölcsönösen. Elmondja, hogy az új határok megvonása óta 1941. febr. 26-án jött létre az első nemzetközi megállapodás a két állam között. Ez a hat hónapos optálási határidő kezdőpontjának az egyetértő kitűzésére vonatkozik. Nagynehezen sikerült ennyit is kiinni.

Múlt év szeptember 15-én kezdődtek az egyezkedő tárgyalások. Annyi a megoldandó kérdés, hogy ezek kibogozására nem kevesebb, mint tizenhárom albizottságot alakítottak a tárgyaló felek. Közben azonban az új határok szerinti kiürítés és bevonulás rendén feszültségek támadtak a két kormány között, s ebből folyólag október 10-én a tárgyalások megszakadtak. A tengelyhatalmak vegyes bizottságokat küldtek ki az egyeztetés létrehozására. Ezek a vegyes bizottságok november 23-én hét pontban újabb követendő elveket írtak elő s a két kormányt felhívták a tárgyalások újabb felvételére. A magyar kormány november 30-án meg is hívta Budapésre a román bizottságot, de a román kormány december 14-én újabb előzetes rendezést kért a tengelyhatalmaktól. A tengelyhatalmak január 5-én válaszoltak, s e válasz alapján január 8-án a román kormány hívta meg a magyar bizottságot Sínajába. „Ezúttal azonban — írja Gyárfás Elemér — a magyar kormány ítélte szükségesnek, hogy indokolt emlékiratban a tengelyhatalmak figyelmébe ajánljon bizonyos szempontokat, melyek összefüggésben voltak, részben igazolást nyertek, de egyben bizonyos fokig tárgyalásokká is váltak a Romániában pár nap múlva, január 22—24-én bekövetkezett eseményekkel.”

Mindéz célzás a romániai belpolitikai eseményekre, melyek között a szélsőséges elemekkel való megbirkózás bizonytalanságokat okozott. Olyan bizonytalanságokat, melyek

miatt a magyar-román tárgyalások sikerére se lehetett kilátás. Az első jel a bizonytalanságokból való szabadulásra az 1941. február 26-iki optálási egyezmény, de még mindig messze vagyunk az október 10-én megszakadt tárgyalások folytatásától. Gyárfás cikkének további befejező része ezekre nézve a következőket mondja:

Az 1941. február 26-iki egyezmény megkötésének előzményei és kísérő körülményei feltárták azonban azt is, hogy milyen nagy nehézségek küszködött meg le, mennyire megmérgeződött körülöttünk a légkör, mily nagyra nőtt a bizalmatlanság és feszültség s következésképpen tisztában kell lennünk azzal, hogy márcól-holnapra nem várhatjuk az összes függő kérdések harmonikus megoldását, hanem ennek sikere érdekében felvilágosító, közvetítő, ellentéteket kiegyenlítő s félreértéseket tisztázó munkánkkal közre kell működünk komolyan és őszintén mindannyiunknak, akik magasabb szempontból a kérdések barátságos megoldását óhajtjuk s akiket elsősorban sújtanak a mostani rendezetlenségből fakadó hátrányok.

E vonatkozásban az északerdélyi románság s a dél-erdélyi magyarság érdekei, sőt érzelmei is azonosak és egybehangzóak, mert, sajnos, itt és ott egyaránt ugyanazok a tényezők és körülmények idézték elő a mostani feszültséget.

Valóban úgy történt, hogy igen sokan, „minden komoly ok és bücsűszó nélkül otthagyták nyájukat... hogy odaát, mint mártírok és üldözöttek magukat ünnepelessék és jó, sőt nagyon jó elhelyezést igényeljenek”. Naponla láttuk és tapasztaltuk, hogy „ezek a saját maguk csinálta mártírok mérgezték meg a légkört és adták elő rémdrámákat.”

E „menekültek” előadásait megerősítették azok a tények itt is, ott is megtörtént, igen sajnálatos esetek, melyek nagyon bántottak mindnyájunkat, noha a „menekültek”-nek csak egy töredékével esnek meg ilyenek.

Amint van azonban itt és ott az u. n. „menekültek” kategóriájában egy-egy jelentős csoport, mely kiélezve és eltulozva valódi sérelmeket, ébren tartja és fűti az ellentéteket, ugyanúgy van itt és ott egy-egy másik, számban és súlyban sokkal tekintélyesebb csoportja az északerdélyi románoknak és a dél-erdélyi magyaroknak, akik világosan látják, hogy az ellentétek minden további kiéleződése legelső sorban és legnagyobb erővel őket sújtja, a két kormány által fogantatba tett „retorziók” nem a másik oldalon erőszakoskodókat érintik, hanem az ő saját soráikban sújtanak értetlen áldozatokat s következésképpen Erdély lakosságára itt és ott a leg súlyosabb megpróbáltatás s helyre-

hozhatatlan anyagi pusztulás várakozik, ha ez a folyamat meg nem állítható.

Akik ezt világosan látjuk és a folyton súlyosbodó erkölcsi és anyagi hátrányokat sorsstevéreink feje felől elhárítani akarjuk, minden erőnkkel, a legnagyobb önmegtagadással, áldozatkészséggel s a saját bajaink: lehetőségig béketűrővel való hordozással törekednünk kell arra, hogy a sorsunkra befolyással bíró minden tényezőt mérséklekre s megértésre bírjunk. Ez az egyetlen útja annak, hogy a mostani feszültség megenyhüljön, a bécsi határoktól északra és délre, egész Erdélyben béke és nyugalom lehessen s zavartalanul folyhasson a termelő munka, mely nélkül rövidesen nem lesz meg a mindennapi kenyerünk sem.

Ezen dolgoztunk, ezen fáradoztunk a bécsi döntés óta. Ezért volt ünnep számunkra az 1941. február 26-iki egyezmény megkötése. És ezért akarunk továbbra is mindent megtenni, hogy ez az első szerény hővirág ne száradjon ki a kölcsönös gyűlölködés pusztító tüzeiben, hanem a megértés és együttműködés újabb virágai fakadjanak a nyomában.

„Ezen dolgoztunk, ezért fáradoz-

Az életbiztosításoknál a háborus kockázatot is viselniök kell a biztosító intézeteknek

Az életbiztosítási összeg 6 ezreléke a pótdíj a hadi kockázat vállalásáért

A korszerű haditechnika, különösen a légiháború fejlődése folytán, a hadiesemények veszélye nemcsak az arcvonalon küzdő katonákat, hanem bizonyos fokig a hadviselő országok minden lakóját fenyegeti. A háborus életbiztosítási kockázat viselésének kérdése ezért az általános érdekeket érinti. Nemcsak a hadviselő, de más államokban is. Ezek indították a magyar kormányt arra, hogy a háborus életbiztosítási kockázat viseléséről intézkedjék, amire a jelenlegi viszonyok között szintén szükség van. Ennek a kérdésnek szabályozása tárgyában kibocsátotta a kormány a háborus haláleseti kockázat viseléséről szóló 2890—1941. M. E. számú rendeletet. A rendelet elkészítésénél a kormány azt a szempontot kívánta érvényesíteni, hogy a háborus veszély esetén valamennyi biztosítottat egyforma elbánásban részesítsék. Ezzel lehetővé vált, hogy a kormány a biztosító társaság részére az eddigi szokásos pótdíjnál lényegesen alacsonyabban, biztosítási összeg 6 ezrelékében határozza

meg a pótdíjat, amely mellett kötelezte a háborus kockázat vállalására, tekintet nélkül arra, hogy a biztosított a honvédség tagja-e, vagy polgári személy. A pótdíj fizetése tehát minden életbiztosítás kiterjed a hadi kockázatra is. A kormány a hadi kockázat kötelező kiterjesztésénél szem előtt tartotta, hogy a biztosítók ebből nyereségre ne tehessenek szert, gondoskodott azonban arról is, hogy veszteség se érje őket. A pótdíjból származó bevételi többletet a biztosító társaságok ezért a pénzügyminiszter által létesítendő „háborus többlethalandóság alap”-ba kötelesek befizetni. Amennyiben a pótdíj a többlethalandóságot valamelyik biztosítónál nem fedezi, a hiányzó összeget ebből az alaphoz igényelheti. A pótdíj fizetési kötelezettség időtartamát a pénzügyminiszter állapítja meg és az említett alap maradványait a háborus események folytán megrögzött biztosítottak között fogják szétosztani.

Meghalt a görög miniszterelnök

Bukarestből jelenti a Német Távirati Iroda: Az athéni rádió április 18-án este 11 óra 20 perckor a következő jelentést közölte:

Korics miniszterelnök pénteken délután négy órakor meghalt. A király már pénteken este megbeszélést folytatott vezetõpolitikai személyiségekkel az utód személyről. A temetés szombaton 13 órakor az athéni székesegyházból megy végbe.

Athénből jelenti: (Renter.) Kocias Konstantint megbízták az új görög kormány megalakításával. Kocias athéni miniszteri kormányzó volt.

Csak a helyettes miniszterelnöki tisztelet tölti be, mert György király ezután személyesen elnököl a minisztertanácsokon.

Rómában úgy tudják, hogy Korics miniszterelnököt a görög csapatok veszteségének láttára szívészélhűdés érte. Abból a körülményből azonban, hogy az athéni rádió nem említi meg a halál okát, arra következtetnek, hogy a görög miniszterelnök önkéntesleg végzett magával. Athénben kihirdették az ostromállapotot, minden gyülekezés tilos. A kiadott rendelet ellen vétőket hadbírótság elé állítják.

Borotva, olló, hajnyírógépek. kések speciális élesítése. Acélollók borotvák és minden borbély szerzőmök állandóan raktáron
Kelemen Mihály
műköszörüldé
Mussolini tér 5. sz. üzletben.

LAFAYETTE
Rákóczi-út 8 Tel. 11-13
Bundák megóvását vállaljuk.

Létkérdések és érdekek

Bismarck alapelvei az új német politikai vonalvezetésben

Felületes szemlélő is meglátja a német lépésekben valamelyes tervszerűséget — hiszen legtöbb esetben nyílt bevallások, kijelentések történnek a lépések előtt, vagy után, — ez a tervszerűség azonban sokkal mélyebb, mint egyesek gondolják. A világháború utáni német talpraállás ma már világokat átfogó méretekben észlelhető, s bár csak a propaganda foghatja rá az imperializmust, mégis egyformán hozzátartozik a Balkán most folyó rendezése és a japán—orosz megegyezés.

Bismarck politikájának klasszikus elveihez kell folyamodnunk hogy ebbe a tervszerűségbe belelássunk.

Bismarck két csoportba tömörítette az állam politikai törekvéseit: a létkérdések — Existenzfragen — és az életkérdések — Interessefragen — csoportjára. Bismarck szerint a nagy európai nemzeteknek önálló állami létet, szabad fejlődési lehetőséget kell biztosítani. Ezek teljességgel a lét vagy nem lét kérdései, megoldásukra igénybe szabad, sőt kell venni a szükséges katonai eszközöket.

Ezen túl, ezek mellett áll az érdekvilága, melyben esetenként jogosult, a kompromisszum is s e kérdések megoldásában a vezetőszeret a diplomácia veszi át, európai tárgyalások, szövetségi rendszerek, diplomáciai megegyezések révén kell az érdek összeegyeztetéseket elérni.

E másodrendű érdeknel természetesen dem lehet szó háborúról a szövetségek csak az érdekek megvalósításának diplomáciai lehetőségét biztosítják, de nem idézhetnek fel pusztán érdekek miatt háború bonyodalmat. A szövetség semmiesetre sem jelenti a létfeltételek biztosításán és érdekek érvényesítésén túlmenő hatalmi szempontok szolgálatát. Bismarck elítéli a hatalmi tébolyt, éles különbséget téve közöttük nemcsak existenciális és érdekszempontok között, melyeknél más és más eszközt kell alkalmazni, hanem existenciális, jogos, tehát igazolt, vagy teljesen igazolatlan, pusztán hatalmi célok között.

Bismarck 1888-ban azt mondta: „minden nagyhatalom, mely saját érdekszféráján túl, más országokat elnyomni, azoknak ügyeibe beleavatkozik, s olyan dologhoz nyulni kíván, mely túlhalad az Isten által számára meghatározott határokon, — érdekpolitika helyett hatalmi politikát követ. Ezt mi nem fogjuk tenni”

A német diplomáciát és rajta keresztül a Német Birodalmat gyakran vádolják azzal, hogy pusztán hatalmi politikát folytat. Az angol és angolbarát közvéleményben Hitler, aki a mai Német Birodalom politikai törekvéseit mintegy megismételi, úgy szerepel, mint egy hatalmi tébolyban szenvedő népevezér aki országokat, népeket áldoz fel szuverenitásának és végül saját népet is a legnagyobb veszély, ha nem teljes megsemmisülés felé viszi. Az angol közvélemény honi képviselői szerint is Magyarország leigázása négy év óta minden pillanatban bekövetkezhetett volna. Hogy miért, erre értelmes teletet sem a multban nem adnak, sem most nem tudnak adni.

Kérdésünk tehát az: feltalálhatók-e a mai német politikai törekvésekben, háborúkban, tervekben a bismarcki

politika vezérelvei? Van-e valami igaz abban, hogy Németország vezetése hatalmi tébolytól megszédült emberek kezében van? Fellelhető-e a mai német politikai vonalvezetésben a bismarcki hagyományok, a lét- és az érdekkérdések harmonikus összeegyeztetése? Ha igen akkor olyan természetjogi alapot kapunk, amely a tekényesebb igényeket is kielégíti. Az érdekelteket — és ide kell számítani a zsidósággal együtt mindazokat, akik a letűnőfélben levő világ életformájával teljesen összeforrtak, annak kivételzeit haszonélvezői voltak, s azok ma is — természetesen nem győzi meg semmiféle tárgyi érv. Ezeknél csak egy számíthat: igazságtalanság, ami érdekközeiket zavarja. Rövidlátás, vakondoklogika jellemzi őket, nem vehetjük tehát rossz néven tőlük egyoldalú beállítottságukat. Mindezek ellenére nem árt, ha nyíltan szembenézünk a kérdésekkel.

A legújabb német politikai törekvések kiindulópontja a párizskörnyéki békekégbekialtó igazságtalansága. Erre ma már nem kell részletesen kitérni. A világháború után a német népet Európa legnagyobb nemzetét (az ország nép nemzetiségi megoszlását tekintve) olyan politikai és gazdasági béklyók szorították, amelyek komolyan veszélyeztetették létét. Ez különben határozott szándéka volt mindegyik békalkötő hatalomnak. Clemenceau, Foch és az angol közhangulat előbb alakító, később jelentő Northcliff-sajtó egyenesen és nyíltan ki is mondta, hogy magát a német népet látják veszélyesnek Anglia és Franciaország hatalmi helyzetére.

A világháborút közvetlenül követő évek mindenben igazolták szándékukat. Hogy ez a nemzetközi merénylet nem sikerült, az nem a diadalittas és bosszúvágytól fűtött győztes hatalmakon múlt, hanem a német nép kivételes életterején, társadalmi és nemzeti újraszületésén. Ma már nem szorul bizonyításra az, hogy a világháború utáni években a német nép léte forgott kockán. Az a lét amely Bismarck fogalmazásában önálló állami életet és sza-

bad fejlődési lehetőséget jelent. Az a lét, amely egy 80 milliós nemzetet isteni és emberi jogok alapján illet meg. A nemzet életosztóné természetesen folyamatosan nyilvánult meg akkor, amikor először befelé lázadt fel a lassu haldoklás ellen, a belső megerősödés után pedig kifelé is érvényesítési életre lépett és a szabad fejlődési lehetőséget biztosító államiságát. Ugyanazt a folyamatot éltük és éljük mi is át még ma is. Trianoni megcsönkítottságunk után először a belső megerősödést hajtottuk végre azáltal, hogy felismertük a zsidóság és az általa megvalósított liberális kapitalista gazdasági diktatúra nemzetromboló hatását és úgy ahogy igyekeztünk kievickélni e természetellenes rendszer gyilkos öleléséből. A belső megerősödéssel párhuzamosan haladt erőnk és megújulásunk külső érvényesítése is. Az elszakított részek visszatérése a nemzetközi politika alakulásának következménye is, de nem szabad figyelmen kívül hagynunk növekvő megerősödésünk centripetális vonzását, amely emberfölötti sikon biztosítja a magyar feltámadást. Az sem véletlen, hogy nemzeti újjászüléstünk párhuzamosan haladt a németekével és sorsunk a német sikereknek arányában fordult jobbra.

Hitler vezér és kancellár többször felajánlotta a győztes hatalmaknak a békes megegyezést. Feltétele csak egy volt: Bismarck első politikai elve, a német nép önálló állami léte és szabad fejlődési lehetősége. Hogy pedig ez az akarat és szándék komoly és őszinte volt az többek között kitűnik abból is, hogy Hitler eddig minden beszédében kifejezésre juttatta a háború miatt érzett fájdalmát és a jövő szociális alkotásai utáni nosztalgiaját

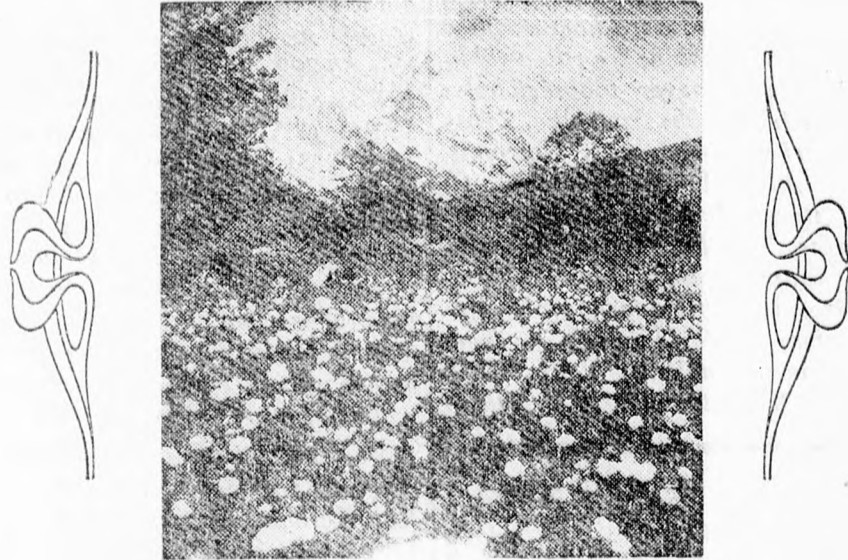
Nem a Harmadik Birodalom jókárátán mulott, hogy a békes megegyezések elmaradtak. Természetesen olyan értelemben, hogy a győztes hatalmaknak kellett volna jóvátenni a párizskörnyéki békekézelenségeit, az isteni és emberi jogok kiméletlen, minden józan számítás nélküli letiprását. A német nép nem fogadhatta el megoldásnak a statusquo elvét még akkor sem, ha kisebb, nagyobb engedelményekkel enyhítik szegénytelen rabsza-

gát. A lét vagy nemlét kérdése vetődött fel, s Bismarck szerint is, aki kifejezetten elítélte a hatalmi politikát igénybe szabad, sőt kell venni a szükséges katonai eszközöket is. Ezen az elvi alapon kezdte el a Harmadik Birodalom a fegyverkezést és határozott európai politikáját.

Ebben a politikai vonalvezetésben klasszikus tisztasággal és szabotossággal érvényesült a létkérdések megkülönböztetése az érdekkérdésektől, következképpen a háború és a diplomáciai tárgyalások alkalmazása külön, vagy együtt is. Háború csak ott tört ki, ahol kifejezetten és komolyan fenyegetett a Harmadik Birodalom léte ellen támadó világszövetség szövetségi, katonai, gazdasági rendszere. Ahol csak érdekekről volt szó, ott elég volt az új német diplomácia munkája is. Ez a diplomácia pedig, ha határozott és igényes is volt mindig eltalálta azt a pontot, ahol a fegyvereknek kell átadni a szót. Soha előbb és soha sem később. Talán a legszemléltetőbb példa erre Jugoszlávia sorsa.

A bismarcki elvek nemcsak a jelenlegi német politikát irányítják. Rávetik azok fényüket a jövő utjára is. A nemzetközi politika egyik legjelentősebb tényezője, a hármasszövetség, tulajdonképpen politikai, gazdasági és földrajzi érdekek kölcsönös elismerése és körvonalazása. Mostanában olyan események történtek, amelyek Szovjetország, az orosz nagyhatalmi blokkhoz való közeledésére vallanak. Komolyan kell tehát számolnia a három szerződő nagyhatalomnak egy negyedik nagyhatalom érdekeivel, sőt a csatlakozó kisállamok érdekeivel is. Az csak természetes, hogy az érdekek ilyen elhatárolása diplomáciai tárgyalások útján történik, tehát minden tekintetben megfelel a bismarcki elvnek. Hogy pedig nem hatalmi törekvések eszköze, azt bizonyítani sem kell. Három vagy esetleg négy és több nagyhatalom egy sereg kisebb állam nem szövethozhat világegyeduralomra. Még azt sem lehet elfogadni, hogy több nagyhatalom egyik eszközévé váljon a világruralom megszerzésében. Világruralomból, imperializmusról tehát esetleg az angolszász népeknél lehet szó, vagy annak nevezhető az angol-amerikai-zsidó nagytőke nemzetközi uralma. Ennek az uralomnak lehetett érdeke az, hogy a német nép ne támadjon fel egyszerre, erős létre, azonban csak a világruralom fenntartására irányuló törekvéssel indokolhatják meg az új rendezéssel szemben elfoglalt makacs álláspontjukat. Nem lehet erkölcsileg megalapozni azt a magatartást, amely esőkönyvösen ragaszkodik aránytalanul nagy gyarmatbirodalom, nyersanyagforrások megtartásához ugyanakkor pedig élet, erős népek, kicsik és nagyok egyaránt állandó gazdasági válságon és ennek következtében létbizonytalanságra élnek. A Harmadik Birodalom teljesen a bismarcki elv alapján áll, amikor sikertelen diplomáciai küzdelmek után katonai eszközökkel vivja ki országát az öt megillető helyet. Ez a hoy pedig nem világruralmat, nem imperializmust, hanem egy nagy európai kulturális népet önálló állami létét és szabad fejlődési lehetőségét jelenti. Meggyőződésel mondjuk ezt, mert nagyságunkhoz tehetségünkhoz mérten mi is azt akarjuk kivívni magunknak az új Európában a tengelyhatalmak oldalán. Azt akarjuk, hogy az érdekek felsorakoztatásánál és összeegyeztetésénél a mieink is szerepeljenek megfelelő nyomtatékkal. Eppen a bismarcki elvek alapján.

Polyák István

A hegy mögött még fázós, szürke árnyék...
Virágok tarka szinompája itt.
Tul, a hegyen a tél világa vár még...
Itt már a tavasz bontja szárnyait.

(F. V.)

Balkán sok viszontagságon keresztülment kikötője: Szaloniki

70.000 zsidó lakik Szalonikiben. — Fontos kikötő, vagy „jelentéktelen halászfalu”?

Szalonikét Cassandra alapította Kr. e. 315-ben. Az idők folyamán volt tartományi főváros, erődítmény, világkikötő és forgalmi gócpont. Szaloniki különben mindig nagy volt egy a lakosság számát, mint fontosságát tekintve. Láttá születni és meghalni a hellén, római, biznanci és török kultúrát és ha egy kicsit római is volt, még jobban török, a maga igazi múltjában mindig a hellén, később a biznanci kultúrából táplálkozott. Mint kellően kulturájú város lett az ortodox egyház egyik érseki székhelye, mint biznanci kulturájú város: a Földközi tenger egyik legjelentősebb kikötője s ezzel „Európa második városa” cím büszke viselője.

Szaloniki lényegében kozmopolita város. Albánok, görögök, bolgárok, törökök és zsidók lakják, anélkül, hogy összekeverednének vagy külön nemzeti jellegüket rányomná a városra. Talán kevesen tudják azt is, hogy ma Szalonikiben nem kevesebb, mint 70.000 castilliai eredetű spanyol zsidó él. Ez a szám akkor lesz feltűnő, ha meggondoljuk, hogy Szaloniki összlakossága 240.000. Eppen a zsidóság az a népcsoport, amely a legjobban ranyomja faji bélyegét Szalonikira. Ezért tekinthető ma Szaloniki „Juda elvezett tartományának”.

A szaloniki-i zsidó település története eléggé különös. 1492-ben üldöztek ki őket Spanyolországból az alhambrai ediktummal. Akkor a „Szfard” spanyol zsidók Törökországban kértek menedéket. Letelepülésük után is megtarthatták rituális szokásaikat és a kasztilliai nyelvet. Az ózmán birodalom különböző nagyobb városaiban letelepülve a XV. század végétől a XX. század kezdetéig a török törvények védelme alatt éltek. Ezt a helyzetet az 1919-es békeszerződés reájuk vonatkozó intézkedései változtatták meg. — Nagyobb településeik vannak: Konstantinápolyban, Adrianopolban (európai Törökország), a volt jugoszláviai Úszkubben (Skoplje) és Monastirban (Bitolj), a legnagyobb pedig Szalonikiben.

Sabbatai Cevi rabbi Mohamed oldalára áll

A szaloniki-i zsidóság is két csoportra osztható: a szefardok és a deunemek. A szefardok száma 50.000. Ma is görög szavakkal kevert ó-spanyol társulást beszélnek. Az utóbbiak elhagyták a spanyol nyelvet és a zsidó vallást is. Ma törökül beszélnek és muzulmánok. Ezek száma 20.000. Az izlámra való áttérésük eléggé mulatságos körülmények között történt.

1655 körül egy szmirnai rabbi, Sabbatai Cevi a rég várt Messiasáknak kiáltotta ki magát és elhatározta, hogy

visszaállítja „Dávid királyságát”. Hivatása és küldetése tudatában vándorbotot fogott bejárta a Földközi tenger keleti medencéjének minden nagyobb gócpontját és sok tanítványt szerzett. Szaloniki hitsorsosai lelkes örömmel fogadták. Mivel a sikerek egy kicsit

megszédítették, azt gondolta, hogy eljött a Szultán letételének az ideje. Ez az elhatározás életében került volna, ha idejében át nem tér az izlámra. Erre a váratlan fordulatra tanítványai Szalonikiben és más városokban követték példáját.

„Az új jövevények” is megakarnak élni

Görögország zsidósága az ország tiz tartományában elszórtan élnek. Legtöbbben vannak Macedóniában. A macedóniai zsidóság nagy része pedig Szalonikiben él. Itt él a görögországi zsidóság 92 százaléka.

A felső rétegekhez tartoznak foglalkozás után: a bankárok, ékszerkereskedők, orvosok, ügyvédek, kereskedők és hajóstársaságok ügynökei. A szegényebb zsidósághoz tartoznak a dohánygyári, börgyári hajógyári munkások, kőművesek, cipészek. Ezt a zsidó lakosságot korántsem lehet gazdagnak mondani. Ez azonban sem a gazdasági helyzetnek, sem az antiszemitizmusnak nem tulajdonítható, hanem egyedül annak, hogy a 1914-es világháború

után Szalonikiben 170.000 görög telepedett le.

Erről a letelepülésről 1938-ban így nyilatkozik a zsidó világkongresszus egyik okmánya:

„Az új jövevények (saját hazájukban a görögök! Szerk.) rávetették magukat azokra a foglalkozási ágakra, amelyeket a görögök már régóta gyakoroltak. Mivel a kormányzat pénzügyi és közigazgatási támogatása mellettük állott a zsidóság hosszú időn keresztül nem tudott velük versenyezni. Ez a megállapítás áll nemcsak a szegényebb osztályra, hanem a jobb módúakra is.”

Földrajzi helyzeténél fogva a nagyon szerencsésnek hitt Szaloniki igen

BÁCSKA ÉS BARANYA

ama területrészei, amelyeket a trianoni békediktátum a jugoszláv államalakulathoz csatolt, immár vissza kerültek az évezredes magyar uralom alá. A történelmi jogon kívül a manapság divatos népi elv alapján is méltán igényelhetne vissza hazánk mind a Bácskát, mind az úgynevezett baranyai háromszöget.

A felszabadult Bácska tudvalevően Bács-Bodrog vármegyének azt a részét jelenti, amely rövid időre Jugoszláviának jutott. Csupán Csongrád megyének délkeleti csücske tartozik még ide, egyetlen helységgel: Horgos községgel. Bácskában kerekben 110 községet találunk, amelyekben az 1910. évi népszámlálás adatai szerint 718.550 lélek él. Közülük 310.490 magyar. A magyarság tehát az egész népesség 43,2 százalékát tette, amivel szemben a németek százalékos arányszáma 28,1 volt. A 110 község közül 38 a német, 33 a szerb-horvát, 30 a magyar, 7 a szlovák és 2 a rutén többségű község. A magyar többségű helységek a következők: Szabadka, Zenta és Magyarakanizsa városok, Martonos, Horgos, Ada, Mohol, Péterréve, Óberse, Bácsföldvár, Bácsfeketehegy, Kiskegyes, Topolya, Bajsa, Kossuthfalva, Csantavér, Bajmok és Pacsér.

A városok között a legnagyobb Magyarakanizsa (97,9 százalék), de nem sokkal maradt mögötte Zenta (91,8 százalék). Szabadka 94.610 lakosából

55.587 vallotta magát magyarnak, ami 58,8 százaléknak felel meg. A legmagyarabb község Horgos 99,2 százalékos magyarsággal, míg a sorrendszáma 52,1 százalék volt.

Ha elővesszük a térképet, láthatjuk, hogy a 39 magyar többségű község közül 18 Bácska északkeleti felében fekszik, összefüggő határokkal. Összesen 200.124 magyar élt tehát olyan zárt egységben, ahol a népesség 74 százalékát alkotta. Ez annyit jelent, hogy a bácskai magyarságnak közel 65 százaléka zárt egységben, kizáróan magyar települési térben helyezkedett el. Ilyen összefüggő települési térrel Bácskában csak a magyarság rendelkezik.

Az úgynevezett baranyai háromszög, amely visszatért a jugoszláv uralom alól, Baranya vármegye három töredék-járásából (baranyavári, mohácsi és siklósi) áll összesen 34 községgel. Az 1910-es népszámlálás szerint 50.292 főt kitevő népességből 19.733 (39,2 százalék) volt a magyar, 13.911 (27,7 százalék) a német és 15.947 (31,7 százalék) a szerb-horvát. A magyarság a terület keleti felét foglalja el. A 34 község közül 14 községben magyarok, 10—14 községben pedig szlovákok, illetve németek laknak többségben. A magyar községek átlagos lélekszáma azonban jóval nagyobb, súlyuk tehát az egész területen nagyobb, mint számuk.

Magyaroktól többségben lakott községek: Kisköszeg, Vörösmart, Sepse, Kö, Karancs, Hercegszöllös, Laskó, Várdaróc, Kopács, Bélye, Dárda, Csuzs, Nagybadonya, Ujbezdán. A legnagyobb község a honvédezőrkar jelentésében legutóbb külön megemlített Dárda, ahol 1910-ben 3368 lélek élt, köztük 1334 magyar.

35 perc Kolozsvár
70 perc Budapest
85 perc Marosvásárhely repülőgéppel.
A Magyar Légiforgalmi r. t.
Járatai telen is közlekednek.
Felvilágosítás: Rákóczi ut. 10. sz.
Telefon: 11-17

sok viszontagságon ment keresztül az idők folyamán. El kellett viselnie a hódításokat és a zsarnoki uralmat.

Különösen a középkorban zúdult rá sok megpróbáltatás. 904-ben az arabok rabolják ki, 926-ban a bolgárok pusztítják el, 1185-ben a normannok foglalják el, 1204-ben a keresztiesek szállják meg, 1423-ban a velenceiek használik ki és 1430-ban a törökök lesznek urrá rajta. Tulajdonképpen Szaloniki helyzete az oka annak, hogy a történelem minden lapja csapásokkal legyen teleírva. Macedónia kulcsa, a Rómát Byzanccal összekötő utak gócpontja természetesen vonzotta az összes hódítási vágyókat, kicsiket és nagyokat egyaránt.

A szerbek is sokszor próbálták kitörni zászlóikat falain, hogy így jussanak tengeri kijárához, amit a legutóbbi időkig nem kaptak meg az Adriai tenger partján, most pedig ismét elvesztették. A bolgárok is háboruba keveredtek miatta. Szaloniki sorsa legalább is egyelőre most megpecsételődő az, hogy a német csapatok elfoglalták.

Fontos kikötő vagy halásztelepülés?

Szaloniki eleste után mindaz a számítás, amely görög, angol és szerb részről hozzáfűződött, elesett. Törökország aggodva figyelni jelenlegi sorsát, hiszen a birtokló hatalomnak kiindulópontul szolgálhat a további keleti támadásokhoz. Anglia nagyon sok reményt fűzött ehhez a kikötőhöz csapat- és hadianyagszállítások tekintetében. Fontosságát nem egyszer méltatta az angol sajtó. Amikor a németek elfoglalták, egyszerre megszűnt a „fontossága” és ugyanaz a sajtó majdnem „jelentéktelen halásztelepülés”-nek minősítette. Szaloniki sorsa egyelőre még ismeretlen. Hogy az új rendezésben kié lesz és milyen jelentőséget kap majd, az a jövő titka. Annyi bizonyos, hogy „Juda egyik tartománya” történelmének új, változatos és izgalmas fejezetéhez érkezett. R. L.

Kormányrendelet a zsidók katonai szolgálatáról

Kisegítő szolgálatot teljesíthetnek a hadköteles zsidók

A Magyar Távirati Iroda jelentése

A kormány rendeletet adott ki a zsidóknak tekinthető személyek katonai szolgálatára tárgyában. A zsidóknak tekinthető hadköteles személyek, hadkötelezettségüknek a honvédség kötelekében kisegítő szolgálat teljesítésével tesznek eleget. Ezt rangfokozat nélkül teljesítik, abban az esetben is, ha korábban tiszt, altiszt vagy egyéb fokozatot értek el. A rendelet a hivatalos lap szombati számában jelent meg és ugyanakkor hatályba is lépett.

Tavasza tisztítsa vagy festesse

át pecsétés vagy divatjamult ruházatát!

Ujjá, divatosá varázsoljuk!

Függönyök, ágyterítők szakszerű tisztítása

RAPID Szent László tér 5 és Szent János utca 46.

Kilenc német rohamosztágot foglalta el Belgrádot

Átvették a várost, pontonhidat építettek és foglyokat ejtettek a merész rohamosztágotok

A Völkische Beobachter egyik legújabb számában a vezércikk helyén szenzációs tudósítást közöl arról, hogyan foglalta el a „Reich“ SS rohamcsapat kilenc embere Belgrádot. Az elbeszélés hitelességéhez nem fér szó, miután a benne foglalt tényeket nem kisebb személyiség adja elő, mint Toussaint vezérkari ezredes, belgrádi német katonai attasé, aki kormány utasítására a hadműveletek ideje alatt is a szerb fővárosban tartózkodott és ott a német követségen várta be a birodalmi véderő csapatainak bevonulását.

Toussaint ezredes elbeszélése így hangzik:

— Soha életemben nem fogom elfelejteni ezt az utolsó szombatot, 1941. április 12-ét. A német követ elutazása után dr. Feine ügyvivő vezetése alatt mindössze kilenc ember maradt a belgrádi német követség épületében. Délután már az volt a határozott érzésünk, hogy nagy események előtt állunk, rövidesen várunk a német csapatok bevonulását. Feltűnt nekünk, hogy a csendőrök, akik eddig az épületet őrizték hirtelen eltűntek.

Kora délután ezért felmentünk az épület lapos tetőjére és készenlétben tartottuk a birodalmi lobogót, hogy azonnal felhúzzuk, amint az első német katonák feltűnnek. Délután 17 órakor tényleg megjelentek a követség előtt a „Reich“ SS divízió első katonái, gyalog. Két ember lépett be az épületbe s mi először a tetőn, aztán az első emeleten lévő árboerúdra felhúztuk lobogónkat. Klingenberg SS főrohamcsapatvezető, a kilenc emberből álló német osztag parancsnoka, belépett az épületbe és bemutatkozott. Embereivel a „Reich“ SS divízió egyik motorkerékpáros századához tartozott előőrsként keltek át a Dunán és saját felelősségükre bator előretörést hajtottak végre a városba. Azonnal azt kérdeztük Klingenberg-től, hogy kis csapata előőrs-e, de ő azt válaszolta, hogy ez a kilenc ember, akit látunk, maga az egész rohamcsapat.

Tekintve, hogy Belgrádnak 300.000 lakosa van, ezt az erőt meglehetősen aránytalanul tartottuk.

A polgármester hivatalosan átadja a várost

— Kiderült, hogy Klingenberg eredetileg a hadügyminisztériumot akarta megszállni és csak véletlenül került a német követség épületébe. Amikor ugyanis motoraival a belgrádi úton haladt, véletlenül találkozott a német követség egyik szolgáival, aki megállította, megszólította és elmondotta neki, hogy mi néhányan még mindig a követség épületében tartózkodunk. Klingenberg erre elhatározta, hogy először minket szabadít fel. Emberei — mini kiderült — gépfegyverrel és géppisztollyal voltak felszerelve.

— Klingenberg két autót kapott tőlünk és arra az elhatározásra jutott, hogy kilenc emberével kiereszkolja a város átadását. Óriási tempóban végigrohant a belgrádi utcákon, hogy megmutassa a lakosságnak: német csapatok vannak a városban. A szerb csendőrség részéről sehol sem találkozott ellenállással. A polgári lakosság sem mutatott semmi nyomát az ellenállási szándékának: szinte azonnal eltűnt házaiban. Az utcákon egyébként ezekben az órákban leginkább a város salakja volt látható,

akik a bizonytalanságot lopásra, fosztogatásra használták fel. Ezek az alvilági elemek a német katonák láttára természetesen elmenekültek.

— Estefelé, tizenkilenc órakor, Klingenberg és három embere egy szerb pionir-oszloppal találkozott, amely pontonokat szállított. Gépfegyverrel a levegőbe lövett, mire a szerb pionirok megadták magukat. Parancsot kaptak, hogy rendben vonuljanak a német követség épületéhez és ott várják be a további parancsokat. Az utasítást végrehajtották, a német követségnek

letették fegyvereiket és elindultak, hogy pontonhidat építsenek a Dunán át. Ellenőrzésükre Klingenberg két embert rendelt ki.

Negyedórával később megjelent a német követség Belgrád polgármestere, akit értesítettek róla, hogy a német csapatok bevonultak a városba.

A polgármester hivatalosan átadta a várost. Az aktusnál jelen volt a német ügyvivő, a katonai attasé és Klingenberg főrohamcsapatvezető. A polgármester kérte, hogy ismerjük el az átadást hivatalosnak, ami megtörtént s ezután tőlünk kapta parancsait. Első utasításom úgy szólt, hogy minden tisztviselő maradjon a helyén, a legmegbízhatóbb elemekből alakítsanak polgárőrséget és közöljék a lakossággal, hogy engedelmeskedjék a polgárőrség parancsainak, mert ez a szerv hivatott arra, hogy megakadályozza a további fosztogatást. Ugyancsak a polgármester kötelességévé tettük, hogy egy tisztviselője útján állandó összeköttetést tartson fenn velünk. Közöltük, hogy a német csapatok a polgári lakossággal szemben korrekt magatartást fognak tanúsítani, de minden ellenállást könnyörtelenül letörnek.

Belgrád védett város volt

Este 6 órakor megjelent a követségben egy szerb tiszt és 600 katonát adott át hadifogollyal. Azt a parancsot kapta, hogy fegyvereit egy általunk meghatározott házban adja le lefegyverzett embereivel pedig két másik kijelölt házban tartózkodjék, amíg további parancsot kap. Ebben

az órában már ezer hadifoglyunk volt.

— Közben beesteledett. A sötétséget arra használtuk fel, hogy a követség épületét biztosítsuk és a pontonhid építését gyorsítsuk. A jugoszláv pionirok oldalmotoros csónakokat állítottak szolgálatba, német utasítás szerint, ami lehetővé tette, hogy hajnali szürkületkor megkezdjük a csapatok átszállítását a Dunán. Reggel négy órakor egy gyalogezred egy zászlóaljra kelt át a Dunán, majd ezután a vezérkari jelentésben említett von Kleist hadtesthez tartozó páncélosok.

— Legfőbb ideje volt, hogy a németek bevonultak a szerb fővárosba, mert a csőcselék már valóságos rémuralmat állított fel. Az első német légitiámadások

megsemmisítették a gázműveket, elektromosműveket és vízműveket, ami a várost teljesen életképtelenné tette. Szimovics tábornok kormányja már április 4-én elmenekült, vele együtt hagyta el a várost a vezérkar, amelynek épületében csak néhány tisztviselő maradt.

— Belgrád egyébként védett város volt, — fejezte be elbeszélését Toussaint ezredes — mindenütt láttuk a légvédelmi ágyuk tüzeit, az utcákon tankok álltak s a lakosság Varsó mintájára lövészárkokat ásott a főbb útvonalakon. Teljesen valószínű tehát az az állítás, hogy Belgrád nyilvántartás lett volna, Szimovics tábornok minden eszközzel megpróbálta a világ közvéleményét meggyőzni s ezáltal oktanul kockára tette a főváros lakosságának életét.

Minden halogatás csak fokozza a nehézségeket

A szép szavak és biztatások mezejéről át kell térni a tettekre

A Baross Szövetség nagyváradi fiókja nemrég alakult meg. Most már követnie kell Nagyváradon is a Baross-szellemet a keresztény kereskedelem minél széleskörű kiépítésének. Ezzel kapcsolatosan közöljük az alábbi, figyelemreméltó cikket, amely a Baross Szövetség hivatalos lapjának egyik legutóbbi számában jelent meg.

„Minden reformot az emberrel és különösen önmagunkkal kell kezdeni.“ Széchenyi e márványkőbe illő jelmondata hatványozottan áll ma, amidőn a felmerülő reformkérdések nevezetesen talán inkább életkérdéseknek, kellő szabérteleme és a magyar gazdasági élet teherbíróképességének alapos ismeretét követeli meg s emellett az önállóság megővésének szem előtt tartását. Amidőn a magyar gazdasági élet és a külföldi gazdasági problémák előfeltétele közötti fennálló lényeges különbségeket és hasonlóságokat kell keresnünk, amidőn a sürgős megoldásra váró közvetlen szükségleteket és termelési lehetőségeket kell kutatnunk, soha ne tévesszük szem elől a nagy nemzeti célokat, a szociális követelményeket.

Nehéz időkben a nagy nemzeti feladatok megvalósításánál az első lépés a nemzet valódi akaratának helyes megnyilatkozása és annak megfelelő kialakítása és érvényesítése, a gazdasági életben pedig a meglévő tőkék konzerválása és gyarapítása, hogy a terengő reformjai előkészítsék a háborús gazdálkodásnak a termelés fenntartására és a fogyasztók ellátására irányuló törekvéseit.

A nacionalizmus győzelme a széles tömegek életsorsának emelkedését jelent, vagyis a magyar reformok meg-

gyorsulását és ezzel a keresztény magyarság életterének sürgős megatapasztását.

A régi meg gondolásoknak, alkunak, kompromisszumoknak, áldozott „kitalásoknak“ ma már nincs helye. Minden halogatás csak fokozza azokat a nehézségeket, amelyekkel a kereszténységnek már elindulásakor meg kell küzdenie, és pedig nemcsak az új generációnak, hanem a patinás, a régi keresztény kereskedelemnek és iparnak egyaránt.

Elszegényedünk, az áruaktárok csökkennek és térfoglalásukban mindenütt szembetaláljuk magunkat a fajösszefogás — és ebbe az összefogásba belekapcsolódó „fajtestvéreink“ harcával, illetve összeesküvésével, amely utójában áll a nagyvonalú fejlődésnek.

Tagadhatatlan, hogy az elmúlt három év alatt óriási lépésekkel mentünk előre, de mind fokozódó ellenes erővel állunk szemben, melyek le akarják rombolni mindazt, amit mi, a Baross Szövetség, építeni törekszünk, hogy egy terüsten élő és dolgozó közgazdasággal biztosítsuk a jobb, a céltudatosabb keresztény gazdasági politikát és általa a mind sürgetőbbé váló szociálpolitikai kérdések megoldását.

Minél nagyobbak azonban a nehézségek azok részéről, akik a speku-

lációra felépített hatalmuk visszaszerzésére törekcsenek, annál erőteljesebben kell összefognunk, hogy az áldozatos munkacerejével mielőbb megvalósíthassuk céljainkat.

E nehéz küzdelemben szünjön meg az önmagáért való és termékellenséggel fenyegető ellenzékieskedés, az elmentélek kiélezése. Nem folytathatunk elvakult pártharcokat a növekvő gondok és megpróbáltatások közepette. Nyugodt léghőrt kell teremtenünk, nem tehetjük kockára, amit eddig 20 esztendő, szívós, kitartó munkával, mellőzések árán sikerült kiverkednünk azzal, hogy szétforgácsolt erővel nézzük és figyeljük a belső, nyugtalanító, hullámozó nagy kérdéseket.

Az idő elérkezett! A gondolkodásmódnak elsősorban a kereskedő- és iparospályák kérdésében gyökeresen meg kell változnia. Vissza kell állítanunk az üzleti erkölcsöket, a félművelt, nemkülönben, ami a tudatlansággal egyértékű, a gerinctelen, a keresztény nemzeti gondolat lényegét át nem érző elemeket sürgősen ki kell emelni a gazdasági életből és helyet kell szorítani azoknak, akik a magángazdaságon belül is elsősorban dolgozó emberlétsaikk boldogulásáért és a nemzetért, a magyar közösségért küzdenek.

Gyorsabb tempóra, áldozatkészségre, kiegyenlítő szociális igazságra van szükségünk, amely újabb, tisztultabb életet, lendületet, erkölcsi erőt, a megbecsülés lelkijét jelent. (—)

HIREK

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
NAGYVÁRAD,
SZILÁGYI DEZSŐ-UTCA 5 SZÁM.

ELŐFIZETESI ARAK: Egész évre 30.
félévre 15, egy óra 2,50 pengő
Egyes szám ára 10 fillér

Telefon: 12-27.

Postatakarékpénztári csekk számlánk
száma: 72.301.

Kéziratokat nem őrzünk meg és nem
adunk vissza

ÖREGEK

Éltük mint gyertyácskán a láng
csak pislog búsan, létován.

Szemük párásza szunnyadó,
a hajuk selyme bústa hó.

Kézük, min, két súlyos teher,
fáradtan ölkében hever

s körülük ha a záj pihen,
sétálnak a mult kertjében...

Szójukon bölcs mosoly a méz,
lelkük a feszületre néz

s egyszer, mint kalászból a mag,
Isten kezébe hullanak.

Akosyné Eötvös Irén.

**Kevert lisztből szabad zsemlyét
sütni.** Nagyvárad. Saját tud. Újabb
rendelkezés szerint a Közélelmezési
Hivatal által előirt kevert lisztből to-
vább lehet készíteni és forgalomba
hozni a zsemlyét. A kevert lisztből
készített péksütemény igen ízletes.

Értesítjük tagjainkat, hogy dr. Kor-
mos pénzügyi útkár ur folyó hó
24-én csütörtökön a Kereskedelmi
Csarnok nagytermében tagjaink részé-
re szakelőadást tart. Az előadás pon-
tos idejét a helyi napilapok útján köz-
zé fogjuk tenni.

**Magánvizsgálatok a Kereskedelmi
Középiskolában.** A kereskedelmi köz-
épiskolában magánvizsgálatot tenni
általában nem lehet. A vallás és köz-
oktatásiügyi miniszter ur azonban most
azok számára, akik a román uralom
alatt tanulmányaikat félbeszakítani
voltak kénytelenek, magánvizsgálatot
kaptak engedélyeztetett a vizsgálatok díját
pedig lényegesen mérsékelte. Meltány-
lást érdemlő esetekben ezeknek a
mérsékelte díjaknak is elengedhető a fe-
le, sőt teljes tandíjmentesség is adha-
tó. Felhívom tehát mindazokat, akik
félbenmaradt tanulmányaikat magán-
úton folytatni óhajtják, hogy mielőbb
jelentkezzenek a kereskedelmi közép-
iskola igazgatójánál, ahol minden to-
vábbi felvilágosítást is szívesen meg-
adnak. Az iskola helyisége Hitler utca
20. szám alatt van.

Esküvő. Nagyvárad társadalmának
közismerten kedvelt tagja: *Tóth Ist-
ván,* az Ibusz Menetjegyiroda vezető-
je, vasárnap este 6 óraker vezetői ol-
tárhoz *Gézárt Anna* budapesti úri-
leányt a budapesti Krisztina-téri ró-
mai katolikus templomban.

ÜGYVÉDI IRODA MEGNYITÁS. Dr
Czeglédy Miklós, a nagyvárad me-
gyar ügyvédi kar régi tagja, katonai
közjegyzői megbízatásának lejártával,
régli ügyvédi irodáját Nagyváradon,
Széchenyi tér 16. szám alatt (kir. tör-
vényesék mellett, volt közjegyzői irodá-
ujból megnyitotta.

**5,5 millió márka a norvégiai német
katonaothonok létesítésére.** Berlinből
jelentik: Goebbels birodalmi miniszter
felhívása, hogy gyűjtést indítsanak né-
met katonaothonok létesítésére Nor-
végiában, már az első hetekben 5,5
millió márkát eredményezett. Mint
emlékeztetés a gyűjtést maga Hitler ve-
zér kezdte meg 1 millió márka adomá-
nyával. Az első otthonok a Norvégiá-
ban bőven rendelkezésre álló faallo-
mányból már épülnek.

**Alpesi menedékházat neveznek el
Italo Balboról.** Az olasz alpinista köz-
pont a Trentonban, a Passo del Gros-
ten levő régi menedékházat, amely tav-
aly nyáron leégett, újból felépítetteti és
Italo Balboról nevezi el.

**Kerékpáros szervezők szükségese-
sek a Légoltalmi Liga számára.**
A nagyvárad Légoltalmi Liga közül:
25 kerékpáros ember, napi 2 pengő
díjazással, felvétetik a Légoltalmi Li-
ga helyi csoportjánál, szervezési mun-
kák végzésére. Jelentkezni a LL. hi-
vatalos helyiségében lehet hétfőn d.
e. 9—2-ig, d. u. 5—7-ig.

Szépítőművészeti kiállítás Milánóban.
Az olasz fasizta szépítőművészeti szin-
dikátusok kiállítása május 24-én kezdő-
dik Milánóban és július 24-ig tart. Pi-
renze és Nápoly után ez lesz az olasz
szépítőművészek harmadik seregszem-
léje.

**A csiksomlyói kegytemplom javításá-
ra** Lengyel Teréz és Mária Etéd Ud-
varhely vm.) 15 pengőt adományozott.

**Agyonlítotték egy kolozsvári fér-
fit a feleki határban.** Kolozsvárról
jelenti a MTL: A feleki határtól nyug-
atra a menedékház mellett húzóúdo
úton, közel a bécsi döntés által meg-
vont határhoz, pénteken délután is-
meretlen férfi hulláját találták. Nyá-
kán lövéstől eredő nyílás tátongett.
Beszállították a kolozsvári bonctani
intézetbe, ahol megállapították, hogy
az elhunyt *Rostás János* kolozsvári
férfi.

Ujmise Csikszentmártonban. Ben-
sőséges, meleg ünnepe volt husvét
másodnapján Csikszentmárton köz-
ségnek. Ezen a napon vezette oltar-
hoz *Incze Domokos* főesperes és
Nagy Antal esperes-plebános
Boga József ujmisést hogy bemu-
tassa első szentmiséjét. Ott volt a
község apraja-nagyja, hogy együtt
örvendjen az egyszerű székely szü-
lőkkel, akik örömkönnyes szemmel
nézték ifju papiukat, kit 5k aján-
dekoznak Istennek. Ott voltak a szé-
kely édesanyák, akiket az ünnepi
szóval, *Papp Dénes* hittanár lelkes
szavakkal figyelmetett a székely
édesanyák régi fogadalmára: hogy
fiaik lelkébe beleültetik a papi hiva-
tást. Hisszük, hogy ez a főnséges
ünnepe sok székely anya szívében fel-
ébresztette a vágyat, hogy fiából pa-
pot neveljen; hisszük, hogy ezen a
napon sok székely fiu de különösen
Csikszentmárton község tízenyolc
székely diákja meghallotta az Ur
szavát: az aratás ugyan ok, de a
munkás kevés... menjetek ti is az én
szőlőmbé.

**Legujabb tavaszi divat után
férfi és gyermek
öltönyt** izlésesen, jutányo-
san készít.

**Tisztviselőknak részletre is
Balogh József
úriszabósága**
Nagyvárad, Tekei utca 40. sz.

A Katalintelepi Kultúrházban
április 20-án délután 5 órai kezdettel
táncmulatsággal egybekötött színelő-
adás lesz Szinre kerül: „A Gyimesi
Vadvirág” című népszínmű. Minden-
kit szeretettel meghív a telep fiatal-
sága.

Halálozás. *Krempáczy József*
városi tisztviselő 43 éves korában el-
hunyt. Temetése szombaton délután 3
órákor volt a Steinberger-kápolná-
ból. („Kegyelet” Tarsoly).

**A nagyvárad háztulajdonosok az
adóbevallások határidejének meghosz-
szabbítását kérik.** A nagyvárad Háztu-
lajdonosok Szövetsége kérvényét nyu-
ított be a pénzügyminiszterhez és eb-
ben az általános kereseti, a jövedelem
és vagyonadó bevallás határidejének
május 31-éig való meghosszabbítását
kérte. A háztulajdonosok kérelmüket
azzal indokolják, hogy az adóvalloma-
si iver kitöltése meglehetősen bonyo-
dalmas, sok adat és bizonyíték beszer-
zését teszi szükségessé és ezért a val-
lomások elkészítésére rendelkezésükre
állott három hét nem elegendő. A Háztu-
lajdonosok Szövetsége azonban en-
nek ellenére azt ajánlja az adózo
polgároknak, hogy igyekezzenek beval-
lásaikat április hó 30-áig elkészíteni és
beadni, mert a halasztás megadásra
biztosra nem vehető.

Gummihulladékait magas áron elad-
hatja. Dr. *Udvarly* bőruzet, *Kossuth*
utca 6.

Értesítés magántanulók részére.
A vallás- és közoktatásiügyi miniszter
segítségére siet azoknak, akik eddig
a négy polgári osztályt nem tudták
elvégezni és tanulmányaikat félbe-
szakították. Messzemenő tandíjke-
zvényben részesíti őket, hogy mint
magántanulók levizsgálhassanak. Akik
a folyó évi júniusi magánvizsgálati
engedélyért már beadták kérvényei-
ket és ezt az újabb tandíjkezdvényet
el szeretnék nyerni, jelentkezzenek a
nagyvárad állami polgári leányiskola
igazgatóságánál április 27-ig délelőtt
10—1-ig, aogy a szükséges felvilágo-
sítást meghaphassák. **Igazgatóság.**

Hölövek itt a tavasz
Daueroltassa haját
Rammingernél Bazár-
épület

**Felfüggesztették a budapesti
bérházak légoiltalmi riasztó-szolgá-
latát.** Budapest. A Magyar Tá-
virati Iroda jelenü: *Éliássy Sándor* fő-
kapitány, mint a főváros légoiltalmi
parancsnoka közli, hogy Budapesten
a lakóházak, házcsoportok riasztó-
ügyeleti szolgálatát a további intézke-
désig nem kell teljesíteni. Az előtét-
ésre vonatkozó rendelkezések azon-
ban továbbra is érvényben maradnak.

**A m. kir. rendőrség nagyvárad
kapitánysága**
2278—1941. szám.

Hirdetmény

Közhirre teszem, hogy a nagyvárad
rendőrkapitánysághoz beszolgáltatott,
talált, elkobzott és gazdátlan fegyverek,
fegyveralkatrészek, különböző mé-
retű pisztolyok, töltények értékesítésé-
re 1941. évi május hó 20-án délután fel
16 órákor a nagyvárad rendőrkapi-
tányság II. emelet 17. sz. helyiségében
nyilvános árverést tűztem ki.

Közlöm továbbá, hogy az árverésen
csak azon személyek vehetnek részt
akiknek rendőrhatalóságtól fegyverva-
sárlási engedélyük van.

Nagyvárad, 1941. április hó 24-án.
A kapitányság vezetője,
dr. *Horváth György*
m. kir. rendőrfőtanácsos.

MACALIK N. JÓZSEF HALÁLA.
Rövid tévítart adta hírül, hogy Gy-
ulafehérváron 87 éves korában meg-
halt *Macalik N. József,* zenetanár és
zeneszerző, a nemzetközi zeneszerzők
egyesületének régi, érdemes tagja,
Macalik N. József széles körben is-
merték Nagyváradon, ahol hosszú éve-
ken át tanított és sok tisztelót, bará-
tot szerzett a maga számára. Halálát
Macalik gyulafehérvári katonok, *Ma-
calik* Alfréd festőművész, *Macalik*
Gabriella zenetanárnő és széles baráti
kör gyászolja Nagyváradon is.

Ingatlan Értékesítő r. t. nagyvárad,
Kossuth Lajos utca 11. szám alatti be-
jegyzett cég, tisztelettel megnyv
részvényeseit az 1941. április hó 30-án
d. u. 4 órákor Nagyváradon, *Hitler*
Adolf u. 27. sz. alatt dr. *Patzkó Elemér*
irodájában megtartandó rendes évi
közgyűlésére.

A közgyűlés tárgya:

1. Az igazgatóság és felügyelőbizott-
ság jelentés
2. Mérleg bemutatása és veszteség-
nyereségszámla megállapítása.
3. Igazgatóság és felügyelőbizottság
részére felmentvény megadása.
4. A társaság alapszabályai 6. és 12.
szakaszainak módosítása.
5. Esetleges indítványok.

Az eredeti mérleg és veszteség-nye-
reségszámla eredetije mai naptól kez-
dődőlőleg mindennap dr. *Patzkó Elemér*
irodájában *Hitler* *Adolf* u. 27. sz. alatt
megtekinthető. A közgyűlésen csak
azok a részvényesek vehetnek részt,
akik 3 nappal a közgyűlés napja előtt
részvényeiket a társaság pénztáránál
letétbe helyezik

Nagyvárad, 1941. április 15.

Igazgatóság,

Ingatlan Értékesítő r. t. nagyvárad
bejegyzett cég. Mérleg számla. 1940. de-
cember 31. Vagyon. Pénztár. számla
75.917.20, Ingatlan számla 166.700. Er-
tékpapír számla (Róman) halfelszere-
lési kölcsön (kötvény) 42.000 Lei n. ó.
1.367.80, összesen: 243.985.— Teher.
Részvénytőke 166.700. Értékcökkenés
alap (A 400—940 P. M. rendelet 18. §
15. szakasza értelmében) 43.260.90. Tar-
talék alap 10.000. Nyereség áthozat a
mult évről 14.276.03, Nyereség folyó év-
ről 9.748.07, összes nyereség 24.024.10
Összesen: 243.985.— Veszteség-nyereség
számla 1940 december 31. Kiadás: Há-
bírójöveldelmiadó 4.444.83, Viz és csator-
názási illeték 1.628.98. Épület karban-
tartási számla 1.585, Adók és illetékek:
Részvénytőke után fél százalékos ille-
ték 833.50, Illeték egyenérték 183.31
Városi adó 51.34, összes adók és illeté-
kek: 1.068.18.— Költség számla: Tűz-
biztosítási díj 149.40, Hirdetési díjak
129.83, Festés javítás, tisztítás 87.63,
Iratok beszerzése, hitelesítése 53.60, Va-
gyes kiadások 191.52, összes költség
számla: 614.98. Nyereség áthozat a
mult évről 14.276.03, Nyereség folyó év-
ről 9.748.07, összes nyereség: 24.024.10,
Összesen: 33.366.07.— Bevétel: Házhő-
jöveldelm 14.336.02, Mellékdíjakra és
illetményekre befolyt 4.754.02, Nyereség
áthozat a mult évről 14.276.03, összesen
33.366.07. Felügyelőbizottság: *Görgy*
Dezso sk., *Jerzák István* sk. Igazgató-
ság: *Berger Miklós* sk., dr. *Patzkó Ele-
mér* sk. — Alulírott Felügyelőbizottság
számlát megvizsgáltuk és azt a köny-
vekkel és a bizonyító iratokkal egyez-
nek találtuk, miért is javasoljuk hogy
a közgyűlés a mérlegét és a veszteség-
nyereség számlát fogadja el, a felment-
vényt pedig az Igazgatóságnak és Fel-
ügyelőbizottságnak adja meg. Nagyvá-
rad, 1940. december 31. sk. *Görgy De-
zso* sk., *Jerzák István*.

Belvárosi mozgóban

A BOR

Gárdonyi Géza örökbecsű népszínműve.
Jávor, Rózsahegyi, Kery Panni.

Telf. 13-51. Korona Filmszínház Kossuthu. 1
MA (vált Dorian) MA

Édes mostoha

Tasnádi F. Mária, Páger Antal, Mály G.,
Gózon, Vaszary, Péchy Gizi gyermekszíár

APOLLOBAN

Deanna Durbin

Legujabb énekes, zenés, táncos vigjátéka

Három kis angyal

Szenzációs pótműsor. Legujabb
világhíradók.

GAZDASÁGI ÉLET

A magyar szövetkezeti jogszabályokat kiterjesztették az erdélyi területekre is

(Folytatás.)

IV. FEJEZET.

A tagszövetkezetekre vonatkozó rendelkezések.

22. §.

A jelen rendelet hatálybalépésekor fennálló erdélyi szövetkezetek kötelesek a jelen rendelet hatálybalépésétől számított hat hónap alatt alapszabályukat a Szövetség által kidolgozott alapszabályminta szerint a hatálybalépő szövetkezeti jogszabályokban és a jelen rendeletben foglaltaknak megfelelően módosítani és hozzájárulás végett (6. §. negyedik bekezdése) a Szövetségnek megküldeni.

A 11. §. második bekezdésében foglalt rendelkezéseket a tagszövetkezetek megszabott kötelességének felülvizsgálata során is megfelelően alkalmazni kell. Az a szövetkezet, amelyik az alapszabályok módosítása tekintetében megtagadja a kötelességének a meghatározott határidőben nem tesz eleget, működését nem folytathatja; az ilyen szövetkezet feloszlását a Szövetség bejelentése alapján a cégbíróság elrendeli.

23. §.

A cégbíróóság a jelen rendelet hatálybalépése után alakuló szövetkezetet csak akkor jegyezhet be a cégjegyzékbe, ha az alakuló szövetkezet igazolja, hogy a visszacsatolt erdélyi területen fennálló valamelyik szövetkezeti központba, illetőleg az Iparosok Országos Központi Szövetkezetébe rendes tagul felvételre jelentkezett, a belépési nyilatkozatot az illető szövetkezeti központ elfogadta és a szövetkezet megalakulásához a Szövetség a 7. §. utolsó bekezdésében foglalt megbízás esetében pedig az illető szövetkezeti központ hozzájárult. A hozzájárulás megtagadása miatt panasznak van helye a pénzügyminiszterhez.

24. §.

A Szövetség bármely szövetkezet igazgatóságába és felügyelőbizottságába egy-egy tagot nevezhet ki. Ezt a jogát a Szövetség az érdeelt szövetkezeti központra átruházhatja.

A Szövetség, illetőleg az átruházott jog alapján a központ által kinevezett igazgatósági és felügyelőbizottsági tagot csak a Szövetség, illetőleg a központ mentheti fel vagy mozdíthatja el.

A központ a tagszövetkezetek igazgatóságába és felügyelőbizottságába

az alapszabályokban meghatározott számú tagot nevezhet ki. Az alapszabályok azt is megszabhatják, hogy cégvezetőt a tagszövetkezet csak a központ engedélyével rendelhet ki.

25. §.

A szövetkezet a központból csak közgyűlésének határozata alapján léphet ki; kilépés esetében az alapszabályokat is megfelelően módosítani kell.

A kilépés tárgyában hozott határozat érvényességéhez a közgyűlésnek résztvevők szavazatainak legalább háromnegyed többsége, továbbá az szükséges, hogy a közgyűlés egyszerű szótöbbséggel elhatározza a szövetkezetnek valamely másik központba belépését és hogy ez a központ a belépést elfogadja.

A központ alapszabálya határozza meg, hogy mely feltételek mellett zárhatja ki a központ valamelyik tagszövetkezetét. A kizáró határozatot a központ a cégbíróáságnak bejelenti. Ha a kizárt szövetkezet hatvan nap alatt nem igazolja a cégbíróáságnál, hogy másik szövetkezeti központ tagjai sorába felvette, a cégbíróóság hivatalból elrendeli a kizárt szövetkezet feloszlását.

26. §.

A központnak a tagszövetkezet ellen fennálló követelése a tagszövetkezet kilépésével vagy kizárásával lejár, s a központ a tartozás azonnali kifizetését követelheti.

27. §.

A szövetkezet csak a Szövetség engedélyével egyesülhet más szövetkezetekkel.

A Szövetség elrendelheti két vagy több szövetkezet egyesülését. Ha a szövetkezet az egyesülést elrendelő határozat végrehajtása céljából szükséges intézkedést a Szövetség által kitűzött határidő alatt nem teszi meg, a Szövetség a szövetkezet feloszlására iránt a pénzügyminiszterhez tesz előterjesztést.

28. §.

A központnak a tagszövetkezet ellen fennálló követelése erejéig a tagszövetkezetnek összes ingó vagyonára végrehajtás, csőd vagy csődönkívüli kényszerűesség esetében minden más, törvényes elsőbbséggel nem bíró követelést megelőző kielégítési joga van.

Az előbbi bekezdésben meghatározott előnyös kielégítési jog saját tagjai ellen fennálló követelése erejéig megilleti az olyan tagszövetkezetet, amelynek alapszabályszerű célja kizárólag betétgyűjtés és tagjai hitelszükségletének kielégítése.

Az előbbi bekezdésben megállapított kielégítési elsőbbségi jog nem illeti meg a központot, illetőleg a tagszövetkezetet az olyan követeléssel szemben, amely a jelen rendelet hatálybalépése előtt, vagy a tagszövetkezetnek a központba, illetőleg a tagnak a szövetkezetbe belépése előtt keletkezett.

29. §.

Mindazokra az erdélyi szövetkezetekre, amelyeknek alapszabályszerű célja kizárólag betétgyűjtés és tagjai hitelszükségletének kielégítése — ha csak a jelen rendeletből más nem következik — kiterjednek azok a jogszabályok, amelyek az Országos Központi Hitelszövetkezet kötelekébe tartozó hitelszövetkezetekre fennállnak. Az Országos Központi Hitelszövetkezetnek az említett jogszabályokban meghatározott feladatait a Szövetség látja el.

(Folytatjuk.)

Ujabb letartóztatások a budapesti robbanás miatt

A kereskedő és a szállítócég mulasztása okozta a katasztrófát

Budapestről jelentik: (Magyar Országos Tudósító.) A Vécsey-utcai robbanással kapcsolatban, amelynek következtében három ember meghalt és nyolc súlyosan megsebesült a főkapitányság bünyügyi osztálya megindította a nyomozást a felelősség kérdésének tisztázása érdekében.

Pénteken délelőtt előzetes letartóztatásba helyezték Czeiller István 37 éves kereskedő segédt, mert nem kellő gondossággal csomagolta az árut. Előzetes letartóztatásba helyezték Komlós Gyuláné 35 éves kereskedőnőt és Komlós Károly 48 éves kereskedelmi alkalmazottat, akik a robbanó játékszereket forgalomba hozták, mert nem jelezték, hogy kellő gondosságot kell tanúsítani a szállító cégnek a kezelésnél. A Kontineus

szállítványozási KFT. résztulajdonosai és cégtársai Berend Vilmos 46 éves és Königsberg Sándor 43 éves szállítványozókat ugyancsak előzetes letartóztatásba helyezték, mert a megengedett időnél tovább tárolták a robbanó játékszerket és így a csak nedves állapotban szállítható játékszer beszáradtak és könnyebben reagáltak az ütésre.

Az előzetes letartóztatást gondatlanságból okozott emberölés büntette címén foganatosították.

Tiszay Kálmán

épület és műbútorasztalos
Nagyvárad, Verbőczy-u. 4 sz.

Új típusú tanítónőképző nyílik az Orsolya Zárdában

Tudvalevő, hogy 1938. óta a tanítónőképző Átszerveződött: ezt az új típusú iskolát nyitja meg az 1941-42. tanévben a nagyvárad Szent Orsolya rendi intézet is a már fennálló 8 osztályú gimnázium mellett. Az új szervezés szerint a tanítónőképzős főiskolai jellegű s ezen két éves akadémiát megelőzi a négyévfolyamu leányliceum amelybe a 4 polgári vagy a 4 gimnázium sikeres elvégzése után lehet felvételt nyerni olyanoknak, akik 17. életévüket még nem töltötték be. A leányliceum gyakorlatias jellegű középiskola, melynek érettségije nemcsak a tanítónőképző akadémia előfeltétele, hanem képesíti az összes tanárképző főiskolákra való felvételre is, kivéve a tudományegyetemet. Az iskola célkitűzése, hogy a tanulót vallásos alapon és nemzeti szellemben erkölcsön polgárrá nevelje, gyakorlati irányú műveltséghez, háztartási ismeretekhez juttassa, továbbá a családi és iskolai gyermekneveléshez szükséges alapismeretek tanításával magasabb nevelési szaktanulmányokra előkészítse. A felvételhez szükséges iratok: utolsó iskolai bizonyítvány, újraváltási bizonyítvány és születési anyakönyvi kivonat. Érdeklődés és jelentkezés a zárdában történőnél. Válaszbélyeg ellenében írásban is készíthető felvilágosítást a vezetőség. Az iskola internátussal kapcsolatos.

A nagyvárad kir. törvényszék elnökétől

1941. El. XXIV. D. 54-4. szám.

Hirdelmény

A 1874. évi XXXV. tc. 15. szakasza értelmében közhírré teszem, hogy a magyar kir. Igazságügyminiszter ur. nak 1941. évi március hó 29. napján 12.096-1941. I. M. E. szám alatt kell rendelkezéssel a nagyvárad kir. közjegyzővé kinevezett dr. vitéz Keszthelyi Zoltán irodáját Nagyváradon, Széchenyi tér 16. szám alatt a mai napon megnyitotta.

Nagyvárad, 1941. évi április hó 12. napján

Várad Imre,

kir. törvényszéki tanácselnök,
kir. törvényszéki elnök h.

Hirdelmény

A nagyvárad kir. törvényszék elnökétől

1941. El. XXIV. D. 53-4. szám.

Az 1874. évi XXXV. tc. 15. szakasza értelmében közhírré teszem, hogy a magyar kir. Igazságügyminiszter ur. nak 1941. évi március hó 29. napján 12.096-1941. I. M. E. szám alatt kell rendelkezéssel a nagyvárad kir. közjegyzővé kinevezett dr. Petry Gyula irodáját Nagyváradon, Rimanóczy utca 3. szám alatt a mai napon megnyitotta.

Nagyvárad, 1941. évi április hó 12. napján.

Várad Imre,

kir. törvényszéki tanácselnök,
kir. törvényszéki elnök h.

Méhészek

műlép, kaptár, pergető és egyéb szükségletüket a legolcsóbb áron beszerezhetik a „MEH” a Magyar Méhészek Értékesítő Szövetkezetének képviselőjénél, Nagyvárad, Teleki utca 5 sz. Kérjen árjegyzéket és szaklapból mutatványszámot.

RÁDIÓ SZÍNHÁZ

VASÁRNAP, APRILIS 20.

- 8.00 Ébresztő. Szózat. Hanglemezek.
- 8.45 Hírek.
- 10.00 Református istentisztelet a Kálvin téri templomból. Prédikál Muraközy Gyula lelképásztor.
- 11.00 Egyházi ének és szentbeszéd a Ir. udvari és várplébánia templomból. A szentbeszédet mise közben Kovács Sándor püspöki tanácsos mondja.
- 12.20 Időjelzés, vizálásjelentés.
- 12.30 Kékes Irén és Kalmár Pál magyar nótákat énekel, kísér Oláh Kálmán cigányzenekara.
- 13.00 Rádiókrónika. Elmondja Papp Jenő.
- 13.45 Hírek.
- 14.00 Hanglemezek.
- 15.00 Háztartási gazdasági oktatás.
- 15.45 Szalonötös.
- 16.30 IV. Béla és a tatárjárás. Vas Olga dr előadása. Közművelődési előadássorozat.
- 17.00 Hírek magyar, szlovák és ruszin nyelven.
- 17.15 Honvédműsor.
- 18.00 Frak és klakk. Tóth László főszereplő elbeszélése.
- 18.25 Beethoven: A-dur zongora-hegedű szonáta 47. mű. (Kreutzer-sonáta) Előadja Dohnányi Ernő és Telmányi Emil.
- 19.00 Hírek magyar, német és román nyelven.
- 19.20 A sivatag vándorai. Irta Wilhelm svéd királyi herceg. Fordította Marchis György.
- 20.15 Sport és löversenyeredmények.
- 20.30 Fellegi Teri énekel, zongorán kíséri Balázs László. Hangfelvétel.
- 20.50 A vihar. Szabó Zoltán előadása.
- 21.10 Melles Béla zenekar.
- 21.40 Hírek.
- 22.10 Hanglemezek.
- 23.00 Hírek német, olasz, angol és francia nyelven.
- 23.25 Polgár Tibor és Mecseki Rudolf kézzongorás jazz-számai.
- 24.00 Hírek.

HÉTFŐ, APRILIS 21.

- 6.40 Ébresztő. Torna.
- 7.00 Hírek. Közlemények. Etrénd. Hanglemezek.
- 10.00 Hírek.
- 10.20 Erdélyi levelek a múlt századból. Felolvasás.
- 10.45 Híres olasz kegyhelyek: Mont Allegro. Harsányi Gizi előadása.
- 11.10 Nemzetközi vízjelzőszolgálat.
- 12.00 Himnusz.
- 12.10 Balalajka-zenekar.
- 12.40 Hírek.
- 13.20 Időjelzés vizálásjelentés.
- 13.30 A Rádió Szalonzenekara.
- 14.30 Hírek.
- 14.45 Műsorismertetés.
- 15.00 Árfolyamhírek, piaci árak, élelmiszerárak.
- 15.20 József nádor 2. honvédegyalozred zenekara.
- 16.15 Diákféltóra. A csigák. Honti Jenő dr előadása.
- 16.45 Időjelzés. hírek.
- 17.00 Hírek magyar, szlovák és ruszin nyelven.
- 17.15 A 700 éves tatárjárás. — Kecskés Tibor dr előadása.
- 17.45 Hanglemezek.
- 18.15 A város rendezés lényege és feladata. Vitéz Nemes Árpád iparügyi miniszterj műszaki tanácsos előadása.
- 18.30 Mursi Elek cigányzenekara.
- 19.00 Hírek magyar, német és román nyelven.
- 19.25 Az Operaház előadásának ismertetése.
- 19.30 A Berlini Állami Operaház vendégjátékának közvetítése az Operaházból.
- 21.15 Országos Légvédelmi Parancsnokság közleménye.
- 21.25 Cebra Easo spanyol dalokat énekel, zongorakísérettel.
- 21.40 Hírek.
- 22.10 Közvetítés a Budai Kis Royal-térből. Pertis Jenő cigányzenekara muzsikál.
- 23.00 Hírek német, olasz, angol és francia nyelven.
- 23.30 Közvetítés a Belvárosi kávéház barátság. Szabó Kálmán jazz-harmonika játszik.
- 24.00 Hírek.

Fényes Alice leszerződött a budapesti Vígyszínházhoz. Budapestről jelentik: Fényes Alice, a kolozsvári Magyar Színház kitűnő, fiatal színésznője néhány napot Budapesten töltött és ez alatt megállapodott a Vígyszínházzal, hogy szeptembertől kezdve a Vígyszínház tagjai sorába lép. Fényes Alice szerződötése a főváros művészeti életének öröndetes gyarapodása. A szerződés értelmében Fényes Alice az évad egy részét továbbra is Kolozsváron tölti, mint a kolozsvári Nemzeti Színház vendége.

A színházi iroda közleményei:

— Nyolc órákor kezdődnek ismét az esti előadások. A mai naptól kezdődik leg a színházi előadások délután 4 órákor és az esti előadások 8 órákor kezdődnek.

— **Einémult harangok.** Hétfőn este 8 órákor filléres helyárrakkal. A helyárrak erre az előadásra 30 fillértől 120 fillérig.

— **Kedden filléres nap.** Kedden két filléres előadás. délután 4 órákor a Hajnalodik irredenta színmű, este 8 órákor a nagyszerű Aranykalász operett újdonság. Helyárrak: 30 fillértől 120 fillérig.

— **Fedák Sári Nagyváradon.** A jövő hét folyamán Fedák Sári lesz a színház vendége és fellép a két nagy szerepében. Szerdán este 8 órákor a Tokaji aszuban, csütörtökön, pénteken, szombaton, vasárnap délután és este Szilágyi—Huszka óriási sikerű daljátékában a Gyergyói bálban, amelyet Budapesten több mint 150-szer játszott egymás után, nagy sikerrel. A színház Tihanyi Vilmos rendezésében, teljesen új ragyogó kiállításban. Kovall Istvánnak a budapesti Nemzeti Színház díszletfestőjének csodás díszleteivel kerül színre mérsékelttel emelt helyárrakkal. Az operett részletes ismertetésére még visszatérünk. A Fedák-vendégjátékra jegyek elővételben már válthatók a színház elővételi pénztáránál a rendezési pénztári órák alatt.

Heti műsor:

Pénteken este 7 órákor: **Kaland.** Szombat délután 3 órákor: **Mágnás Miska.** Filléres helyárrakkal. Helyárrak 30 fillértől 120 fillérig.
Szombat este 7 órákor: **Vadvirág.** — Vasárnap délután 3 órákor: **Vadvirág.**
Vasárnap este 7 órákor: **Vadvirág.**
Hétfő este 8 órákor: **Einémult harangok.** Filléres helyárrakkal.
Kedd délután 4 órákor: **Hajnalodik.** Filléres helyárrakkal.
Kedd este 8 órákor filléres helyárrakkal: **Aranykalász.** Helyárrak 30 fillértől 120 fillérig.
Szerda este 8 órákor Fedák Sári vendégfelléptével: **Tokaji aszu,** operett. — Mérsékelttel emelt helyárrakkal.
Csütörtök este 8 órákor Fedák Sári vendégfelléptével: **Gyergyói bál** Mérsékelttel emelt helyárrakkal.
Péntek este 8 órákor: **Gyergyói bál.**

Nincs

petroleum,

vezetesse be a villanyt kedvező fizetési feltételek mellett.

Kovács Gyula

villany és rádiószerelő, Alapi u. 2.

Fedák Sári vendégfelléptével. Mérsékelttel emelt helyárrakkal.

Szombat délután 4 órákor: **Aranykalász.**

Szombat este 8 órákor: **Gyergyói bál.** Fedák Sári vendégfelléptével. Mérsékelttel emelt helyárrakkal.

Vasárnap délután 4 órákor: **Gyergyói bál.** Fedák Sári vendégfelléptével. Mérsékelttel emelt helyárrakkal.

Vasárnap este 8 órákor Fedák Sári bucsufelléptével utoljára: **Gyergyói bál.**

— **Jegyek a fenti előadásokra már válthatók a színház elővételi pénztáránál**

APRÓHIRDETÉSEK

Lakás

2 szobás, fürdőszobás lakást keresek. Cím: „Busz” menetjegyvirodához.

Kiadó Lukács György u. 40. számon 1 szoba fürdőszobás udvari butorozott lakás május 1-re. Érdeklődni Csengeri utca 2.

Elegáns utcai butorozott szoba kiadó. Csengeri u. 2. 279

Irodának vagy butorozva 2 személy részére különbejáratú kétablakos nagy utcai szoba kiadó. Horthy Miklós u. 24. 313

Kiadó földszinti nagy lakásból irodának is alkalmas uriszoba és másik szoba. Emléktér 30. Révész. 304

Keresek központhoz közel modern, egy vagy kétszobás, konyhás fürdőszobás lakást. Cimeket a kiadóba kérek 218

Adás-vétel

2 szobás új modern magánház, központban eladó. Cím a kiadóban. 300

PUHAÓLMOT állandóan vesz a Szent László-nyomda R. T. Szilágyi Dezső-utca 5. sz. (Kat. Kör épület.)

Gyermekágy sodronnyal, rózsaszín kombinált szekrény kerek asztal, 6 szék, virágállvány, függönytartó, 2 személyes hencser eladó. Megtekinthető 2 és fél 4 között. Br. Eötvös u. 11. sz. 312

Egy szücs Singer gép eladó. Pál u. 10. 1. sz. ajtó. 298

Bicikli leánykának, jó állapotban és fonott kerti garnitúra eladó. Somogyi. Arany János utca 8. 316

2800 darab új tégla, olcsón eladó. Fácánser 11. 315

Eladó diszkótésű közalkalmazottak albuma olcsón. Pray György u. 5. 314

4 család méh eladó. Szent János-vám, Rappert. 311

Angora fajnyulak színes és fehér. — eladók. Színesbakkal párosított. Madár u. 15. 319

MÁV 6-os kázan jó állapotban eladó. Érdeklődni: Nagyvárad Solon utca 5. szám. 303

Eladó polituros kombinált szoba kétszemélyes rekamiéval, perzsaszőnyvek, nagyon szép modern üvegszerviz (42 darab) és több apróságok. Alapi u. 1. ajtó 2. délután 3-ig. 301

Üzletház-sarok forgalmas helyen, jól bevezetett vendéglővel, felszereléssel eladó. Értekezni: Margitai Ödönről Agrárbankban. 299

Aranyat magas áron veszek 5rát ékszerrel javított. Gyenge István ékszerész Rákóczi u. 19. 759

Adómentes modern sarok új ház két üzlettel, országút mentén, fűszer és italmérés, betegség miatt sürgősen eladó. Cím a kiadóban. 293

Magas árért veszek aranyat, ezüstöt británs tárvakat. Herbst ékszerész, Nagyvárad, Rákóczi ut 3. 207

Drága pénzért sokszor hosszúságot szerez, ha idegenben rendel fuzót, mert nincs ideje kipróbálni és szórakozástól vonják el az utanjárást, pedig ami modern, elegáns, sikkés, szabás és kivitelben, romában az mind fellelhető **KOVÁTS SÁNDORNÉNÁL** (Nílgesz-telep volt Sinaia 10.) a leggyorsabbtól a legfinomabbig versenyképes áron, s ami a fő, jó hírneve biztos garancia a legjobb kiszolgálásra.

Legmodernebb dísháló, kombinált szekrények asztalok asztalosnál, Szent István (v. Templom) tér 5. 199

Aranyat, ezüstöt, ékszer magas áron veszek. Haslinger ékszerész. Rákóczi ut 8. 545

Ócska paplan vottát állandóan veszek Szigligeti u. 5. szuterin. 221

UJSAG makulatura kapható a Magyar Lapok kiadóhivatalában.

Különléle

Akar jól öltözködni olcsón? Keresse fel Molnár használt férfiruha üzletét, Pémer tér 1., udvarban. — Használt férfiruhákat jó áron veszek. 302

Elynyűt ócska szvettereket gyönyörűen javít, átalakít, gyermekruhának is, Bodáné, Kossuth u. 18. 306

Potóköpiát eredeti okmányairól szakszerűen készít Foto Aurora, Rákóczi ut 8. szám. 281

Román nyelvoktatást válllok. Cím a kiadóban. 297

Allást nyee

Fővárosi Intézet keres óskeresztény gyors és gépirónót, valamint kereskedelmi érettségivel rendelkező gyakorlatos tisztviselőket, illetve tisztviselőket. Jelentkezéseket rövid életrajz és működés, valamint fizetési igény megjelölésével „Nyugdíjas állás” jellegre a kiadóba. 305

Varrólányokat és tanulókat köztöltő üzembe felveszek. Lőránffy (v. Nyárfa) utca 3. 307

Mindenes főzőnőt, jó bizonyítvánnyal azonnal vagy május 1-ére felveszek. — Rimanóczy, Lukács György u. 49. 310

Ujságleadásra rikkancsokat 18 évet betöltött óskeresztények magas jutalék és fixfizetés mellett azonnal dolgozhatnak. Bihar hírlapiroda, Széchenyi tér 1. szám. 309

Jó megjelenésű fiatal elárúsitónót könyvek és hírlapok eladására, újságkioszk részére óvadékkal azonnal felveszünk. Bihar hírlapiroda, Széchenyi tér 1. 308

Magyar Mezőgazdasági Gépgyár keres jó eladó, szorgalmas, becsületes, óskeresztény ügynököt képviselőnek. — Ajánlatokat részletes életpályaleírással, referenciákkal „Falu 101” jellegre a kiadóhivatalba kér. 296

Tanulót felvesz Oláh férfitiszabó. Szta-rovcsky u. 14. 294

Allást keres

Elsőrangú gyógymasszázó, ki néhez is elmegy, ajánlkozik. Megtálható a körösparti Coffeur Salonban. 261

Kiadótulajdonos: **szent László-nyomda RT**

Felelős kiadó: **Dr. Paál Árpád** Dr. Scheffler Ferenc a Szent László-nyomda RT igazgatója

Készült a Szent László-nyomda r. t. körforgógépén, Nagyvárad, Szilágyi Dezső-utca 5. szám.